

ZAKON

O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA I SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I REPUBLIKE TURSKE I PROTOKOLA III O TRGOVINI USLUGAMA SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I REPUBLIKE TURSKE

("Sl. glasnik RS - Međunarodni ugovori", br. 12/2018)

ČLAN 1

Potvrđuju se Protokol I Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i Republike Turske i Protokol III o trgovini uslugama Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i Republike Turske, sačinjenih u Ankari, 30. januara 2018. godine, u originalu na srpskom, turskom i engleskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Protokola I Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i Republike Turske i tekst Protokola III o trgovini uslugama Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i Republike Turske u originalu na srpskom jeziku glasi:

PROTOKOL I

(naveden u članu 11. Sporazuma)

Član 1

Protokol I Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i Republike Turske, potpisan 1. juna 2009. godine, koji je stupio na snagu 1. septembra 2010. godine (u daljem tekstu: Sporazum), zameniće se ovim protokolom.

Član 2

Ovaj protokol će se primenjivati na proizvode navedene u članu 10. ovog sporazuma.

Član 3

Poljoprivredni proizvodi poreklom iz Republike Turske dati u Aneksu 1 ovog protokola će se uvoziti u Republiku Srbiju u skladu sa uslovima utvrđenim u tom aneksu.

Poljoprivredni proizvodi poreklom iz Republike Srbije dati u Aneksu 2 ovog protokola će se uvoziti u Republiku Tursku u skladu sa uslovima utvrđenim u tom aneksu.

Član 4

Strane će dodeliti jedna drugoj preferencijalni tretman za proizvode navedene u aneksima ovog protokola u skladu sa odredbama Protokola II, koji se odnosi na utvrđivanje pravila o poreklu.

Član 5

Ovaj protokol će stupiti na snagu prvog dana drugog meseca posle dana prijema poslednjeg pismenog obaveštenja diplomatskim putem, kojim Strane obaveštavaju jedna drugu da su ispunjeni svi potrebni uslovi predviđeni njihovim nacionalnim zakonodavstvima za stupanje na snagu.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašćeni opunomoćenici, potpisali Protokol.

Sačinjeno u Ankari, dana 30. januara 2018. godine u dva originalna primerka, svaki na srpskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu sva tri teksta imaju jednaku važnost. U slučaju različitog tumačenja merodavan je tekst na engleskom jeziku.

Za Republiku Srbiju Rasim Ljajić, s.r. potpredsednik Vlade i ministar trgovine, turizma i telekomunikacija	Za Republiku Tursku Nihat Zajbekçi, s.r. ministar ekonomije
---	---

Aneks I Protokola I

Uvoz u Republiku Srbiju sledećih proizvoda poreklom iz Republike Turske podleže dole navedenim koncesijama:

Tarifna oznaka	Naimenovanje	kvota (t/hl)	stopa carine u okviru kvote (%)
Glava 03	Ribe, ljuskari, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci		
osim 0301 93 00 00	osim: Šaran (<i>Cyprinus ssp.</i> , <i>Carassius spp.</i> , <i>Ctenopharyngodon idellus</i> , <i>Hypophthalmichthys spp.</i> , <i>Cirrhinus spp.</i> , <i>Mylopharyngodon piceus</i> , <i>Catla catla</i> , <i>Labeo spp.</i> , <i>Osteochilus hasselti</i> , <i>Leptobarbus hoeveni</i> , <i>Megalobrama spp.</i>), živi	1.000	100% MFN sniženje
0302 11	Pastrmke (<i>Salmo trutta</i> , <i>Oncorhynchus mykiss</i> , <i>Oncorhynchus clarki</i> , <i>Oncorhynchus aguabonita</i> , <i>Oncorhynchus gilae</i> , <i>Oncorhynchus apache</i> i <i>Oncorhynchus chrysogaster</i>), sveže ili rashlađene		

0302 72 00 00	Som (<i>Pangasius spp.</i> , <i>Silurus spp.</i> , <i>Clarias spp.</i> , <i>Ictalurus spp.</i>), svež ili rashlađen		
0302 73 00 00	Šaran (<i>Cyprinus carpio spp.</i> , <i>Carassius ssp.</i> , <i>Ctenopharyngodon idellus</i> , <i>Hypophthalmichthys spp.</i> , <i>Cirrhinus spp.</i> , <i>Mylopharyngodon piceus</i> , <i>Catla catla</i> , <i>Labeo spp.</i> , <i>Osteochilus hasselti</i> , <i>Leptobarbus hoeveni</i> , <i>Megalobrama spp.</i>), svež ili rashlađen		
0302 79 00 00	Nilski grgeč (<i>Lates niloticus</i>) i zmijoglava riba (<i>Channa spp.</i>), sveži ili rashlađeni		
0302 89 10 00	Ostale slatkovodne ribe, sveže ili rashlađene		
0603	Sečeno cveće i cvetni pupoljci vrsta podernih za bukete ili za ukrasne svrhe, sveži, sušeni, bojani, beljeni, impregnisani ili drugačije pripremljeni	5	100% MFN sniženje Sezonska carina (20%) nastaviće da se primenjuje od 15. maja do 4. oktobra
0702	Paradajz, sveži ili rashlađeni	3.500	50% MFN sniženje, Posebne dažbine se neće primenjivati Sezonska carina (20%) nastaviće da se primenjuje od 15. maja do 15. septembra
0703 90	Praziluk i ostali lukovi, sveži ili rashlađeni	600	67% MFN sniženje,
0706 10	Šargarepa i broskva ili repa ugarnjača (bela repa), sveže ili rashlađeno	1.000	50% MFN sniženje, Sezonska carina (20%) nastaviće da se primenjuje od 1. maja do 1. novembra
0709 30	Plavi patlidžan, svež ili rashlađen	500	100% MFN sniženje
0709 60	Paprike iz roda <i>Capsicum</i> ili iz roda <i>Pimenta</i>, sveže ili rashlađene	600	25% MFN sniženje, Posebne dažbine se neće primenjivati Sezonska carina (20%) nastaviće da se primenjuje za dole navedene proizvode - 0709 60 10 od 1. juna do 3. novembra, - 0709 60 91, 0709 60 95 i 0709 60 99 od 15. juna do 15. septembra

0709 93	Bundeve i tikve(<i>Cucurbita spp.</i>),sveže ili rashlađene	2.000	50% MFN sniženje
0713 20	Slanutak (naut) (garbanzos), u zrnu, oljušteno ili neoljušteno ili lomljeno	400	100% MFN sniženje,
0802 22	Lešnici (<i>Corylus spp.</i>), bez ljuske, sveži ili suvi	1.000	100% MFN sniženje,
0802 51	Pistaći, sveži ili suvi	200	100% MFN sniženje,
0802 52			
0804 20 90	Smokve, suve	1.000	100% MFN sniženje,
0805 10	Pomorandže, sveže ili suve		
0805 21	Mandarine (uključujući tangerske i satsumas), klementine, vilking i slični		
0805 22	hibridi agruma, sveže ili suve		
0805 29			
0805 40	Grejpfrut, uključujući pomelo (pomelos), sveži ili suvi	50.000	100% MFN sniženje,
0805 50	Limun (<i>Citrus limon</i> , <i>Citrus limonum</i>) i limeta (<i>Citrus aurantifolia</i> , <i>Citrus Latifolia</i>), sveži ili suvi		
0806 10 10	Stono grožđe, sveže	750	50% MFN sniženje Sezonska carina (20%) nastaviće da se primenjuje od 15. jula do 1. novembra
0806 20	Grožđe, suvo	1.000	100% MFN sniženje
0810 10	Jagode, sveže	500	100% MFN sniženje Sezonska carina (20%) nastaviće da se primenjuje od 15. maja do 30. juna
Ex 0810 90 75	Ostalo voće, sveže Ex nar	1.500	100% MFN sniženje
0813 10	Kajsije, suve	400	100% MFN sniženje
1509	Maslinovo ulje i njegove frakcije, rafinisani ili nerafinisani, ali hemijski nemodifikovani	2.000	100% MFN sniženje
1517	Margarin; Mešavine ili preparati od masti ili ulja životinjskog ili biljnog porekla ili od frakcija različitih masti ili ulja iz ove Glave podobni za jelo, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar. broja 1516	100	33% MFN sniženje, Posebne dažbine se neće primenjivati
1604	Pripremljena ili konzervisana riba; Kavijar i zamene kavijara pripremljeni od ribljih jaja	250	60% MFN sniženje
1704	Proizvodi od šećera (uključujući belu čokoladu), bez kakaa	3.000	100% MFN sniženje
1806	Čokolada i ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao	2.500	100% MFN sniženje

1902	Testenine, kuvane ili nekuvane ili punjene (mesom ili drugim materijama) ili drugačije pripremljene kao što su špageti, makaroni, rezanci, lasanje, njoki, ravijoli, kaneloni; Kus-kus, pripremljen ili nepripremljen	750	50% MFN sniženje
1905	Hleb, peciva, kolači, biskviti i ostali pekarski proizvodi sa dodatkom kakaa ili bez dodatka kakaa; Nafore i hostije, kapsule za farmaceutske proizvode, oblande, pirinčana hartija i slični proizvodi	3.500	100% MFN sniženje
2002	Paradajz, pripremljen ili konzervisan na drugi način, osim sa sirćetom ili sirćetnom kiselinom	300	50% MFN sniženje
2005 70	Masline, pripremljene ili konzervisane na drugi način, osim sa sirćetom ili sirćetnom kiselinom, nesmrznute	750	100% MFN sniženje
2008 osim 2008 99 45 2008 99 85	Voće, jezgrasto voće i ostali delovi bilja za jelo, drugačije pripremljeni ili konzervisani, sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili alkohola, na drugom mestu nepomenuti niti obuhvaćeni osim Ostalo: bez dodatka alkohola: sa dodatkom šećera, u neposrednom pakovanju neto - mase preko 1 kg: šljive i suve šljive Ostalo: bez dodatka alkohola: bez dodatka šećera: kukuruz, osim kukuruza šećerca (Zea mays var saccharata)	400	50% MFN sniženje
2009 osim 2009 71 2009 79	Voćni sokovi (uključujući širu od grožđa) i sokovi od povrća, nefermentisani i bez dodatka alkohola, sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili ostalih sredstava za zaslađivanje osim Sok od jabuka, čija Brix vrednost ne prelazi 20 Sok od jabuka, ostali	500	100% MFN sniženje
2102 10	Aktivni kvasac	500	100% MFN sniženje
2106 90	Prehrambeni proizvodi na drugom mestu nepomenuti niti obuhvaćeni, ostalo	250	100% MFN sniženje
2203	Pivo dobijeno od slada	10.000 hl	50% MFN sniženje
Ex 2401 10	Duvan nežiļljen Ex orijentalni duvan	500	100% MFN sniženje

Aneks II Protokola I

Uvoz u Republiku Tursku sledećih proizvoda poreklom iz Republike Srbije podleže dole navedenim koncesijama:

Tarifna oznaka	Naimenovanje	kvota (t/hl)	stopa carine u okviru kvote (%)
0201	Meso goveđe, sveže ili rashlađeno	5.000	100% MFN sniženje
0202	Meso, goveđe, smrznuto		
0602 40	Ruže, kalemljene ili nekalemljene	100	100% MFN sniženje
0602 90 41	Šumsko drveće	200	100% MFN sniženje
0602 90 46 0602 90 47 0602 90 48	Ostale žive biljke (uključujući njihovo korenje): ostalo: ostalo: biljke otvorenog prostora: drveće, šiblje i žbunje: ostalo: ostalo sa golim korenima ostalo, agruma ostalo, ostalo	200	100% MFN sniženje
0603 osim 0603 90	Sečeno cveće i cvetni pupoljci vrsta podesnih za bukete ili za ukrasne svrhe, sveži, sušeni, bojeni, beljeni, impregnisani ili drukčije pripremljeni osim Ostalo	5	100% MFN sniženje
0701 10	Krompir, svež ili rashlađen, semenski	500	100% MFN sniženje
0702	Paradajz, sveži ili rashlađeni	1.500	70% MFN sniženje [od 1. juna do 30. septembra]
0703 90	Praziluk i ostali lukovi, sveži ili rashlađeni	500	70% MFN sniženje
0704 90 10	Kupus, beli i crveni, sveži ili rashlađeni	500	100% MFN sniženje
0706 10	Šargarepa i broskva ili repa ugaranjača (bela repa), sveža ili rashlađena	1.000	60% MFN sniženje
0708 10	Grašak (<i>Pisum sativum</i>), u mahunama ili zrnu, svež ili rashlađen	50	100% MFN sniženje
0708 90	Ostalo mahunasto povrće, u mahunama ili zrnu, sveže ili rashlađeno	100	100% MFN sniženje
0709 60	Paprike iz roda <i>Capsicum</i> ili iz roda <i>Pimenta</i> sveže ili rashlađene	200	50% MFN sniženje [od 1. jula do 30. septembra]
0710 21	Grašak (<i>Pisum sativum</i>), nekuvan ili kuvan u vodi ili na pari, u zrnu ili mahunama, smrznut	700	100% MFN sniženje

0710 22	Pasulj i boranija (<i>Vigna spp, Phaseolus spp.</i>), nekuvani ili kuvani u vodi ili na pari, u zrnu ili mahunama, smrznut	600	100% MFN sniženje
0710 40	Kukuruz šećerac, nekuvani ili kuvani u vodi ili na pari, u zrnu ili mahunama, smrznut	2.000	EU tretman
0713 90	Sušeno mahunasto povrće u zrnu, oljušteno ili neoljušteno ili lomljeno, ostalo	250	100% MFN sniženje
0811 10	Jagode, nekuvane ili kuvane u vodi ili pari, smrznute sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili drugih materija za zaslađivanje	300	100% MFN sniženje
0811 20	Maline, kupine, dudinje, loganjske bobice, crne, bele ili crvene ribizle i ogrozdi, nekuvane ili kuvane u vodi ili pari, smrznute sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili drugih materija za zaslađivanje	1.000	100% MFN sniženje
0811 90 75	Višnje (<i>Prunus cerasus</i>), nekuvane ili kuvane u vodi ili pari, smrznute sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili drugih materija za zaslađivanje	300	100% MFN sniženje
0813 20	Šljive, suve	400	100% MFN sniženje
Ex 0909 61 Ex 0909 62	Ex Seme komorača; bobice kleke, nedrobljeno niti mleveno Ex Seme komorača; bobice kleke, drobljeno ili mleveno	250	100% MFN sniženje
0910 99	Ostali začini, ostali	200	100% MFN sniženje
1001 99 00	Pšenica i napolica, ostala, ostala	10.000	100% MFN sniženje
1005 90	Kukuruz, ostali	5.000	100% MFN sniženje
1008 30	Seme za ptice	200	100% MFN sniženje
1201 90	Soja u zrnu, lomljena ili nelomljena, ostala	5.000	100% MFN sniženje
1206 00	Seme suncokreta, lomljeno ili nelomljeno	15.000	100% MFN sniženje
1208 10	Brašno i griz, od soje	1.000	100% MFN sniženje
1209 10	Seme šećerne repe, za setvu	200	100% MFN sniženje
1209 21	Seme lucerke (<i>Alfalfa</i>), za setvu	200	100% MFN sniženje
Ex 1209 29 45	Ex Seme grahorice, seme roda <i>Poa</i> (<i>Poa palustris</i> L., <i>POA trivalis</i> L.), seme ježevine (<i>Dactylis glomerata</i> L.), seme pirevine (<i>Agrostis</i>), za setvu	200	100% MFN sniženje
1209 29 80	Seme krmnog bilja, ostalo, za setvu	200	100% MFN sniženje
1209 91 80	Seme povrća, ostalo, za setvu	200	100% MFN sniženje

osim 1209 91 80 00 11	osim Semena zelene tikvice		
1209 99 10	Seme šumskog drveća, za setvu	200	100% MFN sniženje
1211 90 86	Bilje i delovi bilja (uključujući semenje i plodove), sveže ili sušeno, sečeno ili celo, drobljeno ili mleveno, vrste koje se prvenstveno upotrebljavaju u proizvodnji mirisa, farmaciji ili za insekticide, fungicide ili slične svrhe, ostalo, ostalo	200	100% MFN sniženje
1512 11 91	Ulje od suncokreta, sirovo	25.000	100% MFN sniženje
Ex 1512 19 90	Ulje od suncokreta, ostalo, ostalo	10.000	100% MFN sniženje
1517	Margarin; Mešavine ili preparati od masti ili ulja životinjskog ili biljnog porekla ili od frakcija različitih masti ili ulja iz ove Glave podobni za jelo, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar. broja 1516	100	20%
1518 00 31	Stabilna neetarska biljna ulja, tečna, mešana, za tehničku ili industrijsku upotrebu, osim za upotrebu u proizvodnji prehrambenih proizvoda za ljudsku ishranu, sirova	50	100% MFN sniženje
1604	Pripremljena ili konzervisana riba; Kavijar i zamene kavijara pripremljeni od ribljih jaja	100	5%
1704	Proizvodi od šećera (uključujući belu čokoladu), bez kakaa	1.000	60% MFN sniženje
1806	Čokolada i ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao	750	60% MFN sniženje
1901 10	Proizvodi pogodni za ishranu beba ili male dece, u pakovanjima za prodaju na malo	300	EU tretman
1902	Testenine, kuvane ili nekuvane ili punjene (mesom ili drugim materijama) ili drugačije pripremljene kao što su špageti, makaroni, rezanci, lasanje, njoki, ravijoli, kaneloni; Kus-kus, pripremljen ili nepripremljen	750	50% MFN sniženje
Ex 1902 20 30	Sa sadržajem više od 20% po masi kobasica i sličnog, od mesa i ostalih klaničnih proizvoda, uključujući masnoće bilo koje vrste ili porekla Ex "Novopazarski manti"	500	100% MFN sniženje
1905	Hleb, peciva, kolači, biskviti i ostali pekarski proizvodi sa dodatkom kakaa ili bez dodatka kakaa; Nafore i hostije, kapsule za farmaceutske proizvode, oblande, pirinčana hartija i slični proizvodi	1.000	50% MFN sniženje
2001 10	Krastavci i kornišoni, pripremljeni ili konzervisani u sirćetu ili sirćetnoj kiselini	200	100% MFN sniženje
2001 90 30	Kukuruz šećerac (<i>Zea mays var saccharata</i>), pripremljen ili konzervisan u sirćetu ili sirćetnoj kiselini	200	EU tretman

2004 90 50	Grašak (<i>Pisum sativum</i>) i boranija vrste <i>Phaseolus spp</i>, u mahuni, pripremljeni ili konzervisani na drugi način osim u sirćetu ili sirćetnoj kiselini, smrznuti	200	50% MFN sniženje
2008 osim 2008 11 10 2008 19 19 2008 19 95 2008 30 2008 99 85 2008 99 91	Voće, jezgrasto voće i ostali delovi bilja za jelo, drukčije pripremljeni ili konzervisani, sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili alkohola, na drugom mestu nepomenuti niti obuhvaćeni osim maslac od kikirikija ostalo, uključujući mešavine: u neposrednom pakovanju neto - mase preko 1 kg: ostalo, ostalo ostalo, uključujući mešavine: u neposrednom pakovanju neto - mase ne preko 1 kg: ostalo, jezgrasto voće prženo, ostalo Agrumi Ostalo: bez dodatka alkohola: bez dodatka šećera: kukuruz, osim kukuruza šećerca (<i>Zea mays var saccharata</i>) Ostalo: bez dodatka alkohola: bez dodatka šećera: jam, slatki krompir i slični jestivi delovi bilja, koji sadrže 5% ili više skroba po masi	200	50% MFN sniženje
2009 osim 2009 11 2009 12 2009 19 2009 31 2009 39 2009 71 2009 79	Voćni sokovi (uključujući širu od grožđa) i sokovi od povrća, nefermentisani i bez dodatka alkohola, sa dodatkom ili bez dodatka šećera ili ostalih sredstava za zaslađivanje osim Sok od pomorandže, smrznuti Sok od pomorandže, nesmrznut, čija Brix vrednost ne prelazi 20 Sok od pomorandže, ostali Sok od ostalih pojedinačnih agruma, čija Brix vrednost ne prelazi 20 Sok od ostalih pojedinačnih agruma, ostali Sok od jabuka, čija Brix vrednost ne prelazi 20 Sok od jabuka, ostalo	200	100% MFN sniženje
2104	Supe i čorbe i preparati za te proizvode; Homogenizovani složeni prehrambeni proizvodi	50	100% MFN sniženje
2105	Sladoled i drugi slični proizvodi sa dodatkom ili bez dodatka kaka	150	EU tretman
2106 10 20	Koncentrati belančevina i teksturirane belančevinaste materije: koje ne sadrže mlečne masnoće, saharoze, izoglikoze, glikoze ili skroba ili sa sadržajem, po masi, manje od 1,5% mlečne masnoće, 5% saharoze ili izoglikoze, 5% glikoze ili skroba	100	100% MFN sniženje
2106 90	Prehrambeni proizvodi na drugom mestu nepomenuti niti obuhvaćeni, ostalo	100	EU tretman

2204	Vino od svežeg grožđa, uključujući ojačana vina; Šira od grožđa osim one iz tar. broja 2009	500 hl	50% MFN sniženje
2309 10	Hrana za pse ili mačke, pripremljena za prodaju na malo	500	100% MFN sniženje
2309 90	Preparati koji se upotrebljavaju za ishranu životinja, ostalo	500	100% MFN sniženje

PROTOKOL III O TRGOVINI USLUGAMA

I Odeljak OPŠTE ODREDBE

Član 1

Cilj i oblast primene

1. S ciljem olakšavanja ekonomske integracije, održivog razvoja i trajne integracije u globalnu ekonomiju, Strane ovim protokolom, ustanovljavaju odredbe neophodne za progresivnu recipročnu liberalizaciju trgovine uslugama.
2. Ovaj protokol se primenjuje na sve one mere koje Strane usvoje ili sprovode, a koje utiču na trgovinu uslugama.
3. Nijedna odredba ovog protokola neće se tumačiti kao da se od bilo koje Strane zahteva da privatizuje javna preduzeća.
4. Odredbe ovog protokola neće se primenjivati na usluge koje pružaju državni organi unutar teritorija Strana.
5. U skladu sa odredbama ovog protokola, Strane zadržavaju pravo da vrše svoja ovlašćenja i da regulišu i uvode nove propise, kako bi ispunile legitimne ciljeve svojih javnih politika.
6. Ovaj protokol se ne odnosi na:
  - (a) zakone, propise ili zahteve kojima se reguliše nabavka usluga od strane državnih organa, nabavljenih za državne potrebe, i ne u cilju komercijalne preprodaje, ili u cilju korišćenja u pružanju usluga za komercijalnu prodaju; i
  - (b) subvencije i bespovratna sredstva koje Strane odobravaju, uključujući zajmove, garancije i osiguranja sa subvencijom države, kao ni na bilo koje uslove vezane za dobijanje, ili trajno primanje takvih subvencija i bespovratnih sredstava, bez obzira da li se takve subvencije, ili bespovratna sredstva odobravaju isključivo za domaće usluge, korisnike usluga, ili pružaoce usluga;
  - (v) usluge unutrašnjeg i međunarodnog vazdušnog prevoza, bilo redovnog ili vanrednog, kao ni na usluge koje su direktno povezane sa ostvarivanjem saobraćajnih prava, izuzimajući:

- (i) usluge popravke i održavanja vazduhoplova;
- (ii) prodaju i marketing usluga u vazdušnom saobraćaju;
- (iii) usluge računarskog sistema za rezervaciju karata (CRS);
- (g) audio-vizuelne usluge izuzimajući koprodukciju filmova i TV serija.

Član 2

Definicije

Za potrebe ovog protokola:

"**mera**" znači bilo koja mera jedne Strane, u obliku zakona, propisa, pravila, procedure, odluke, administrativne radnje, ili u bilo kom drugom obliku;

"**mere koje Strane uvedu ili sprovode**" znači mere koje preduzimaju:

- (a) centralne, regionalne, ili lokalne vlasti i nadležni organi; i
- (b) nevladina tela u vršenju nadležnosti koje su im poverile centralne, ili lokalne vlasti i nadležni organi;

"**trgovina uslugama**" se definiše kao pružanje usluga:

- (a) sa teritorije jedne Strane na teritoriji druge Strane;
- (b) na teritoriji jedne Strane korisnicima usluga druge Strane;
- (v) od strane pružalaca usluga jedne Strane, putem komercijalnog prisustva na teritoriji druge Strane; i
- (g) od strane pružalaca usluga jedne Strane, putem prisustva fizičkih lica te Strane na teritoriji druge Strane;

"**pravno lice**" je:

- (a) "u vlasništvu" lica jedne Strane ukoliko se više od 50 posto udela u tom pravnom licu nalazi u stvarnom vlasništvu lica te Strane;
- (b) "kontrolisano" od strane lica jedne Strane ako su ta lica ovlašćena da imenuju većinu direktora tog pravnog lica, ili da na drugi način zakonito upravljaju njegovim poslovanjem;
- (v) "povezano" sa drugim licem ako to pravno lice kontroliše, ili je kontrolisano od strane tog drugog lica; ili ako su i ono i to drugo lice kontrolisani od strane istog lica;

"**pravno lice**" je bilo koji pravni subjekt koji je propisno osnovan, ili na drugi način organizovan u skladu sa važećim zakonima jedne Strane, bez obzira da li ima za cilj ostvarivanje profita, ili

neki drugi cilj, da li je u privatnom, ili državnom vlasništvu, ili kontroli, uključujući bilo koju korporaciju, fond, ortakluk, individualnog preduzetnika, zajedničko preduzeće ili poslovno udruženje;

"pravno lice druge Strane" je pravno lice koje je ili:

(a) osnovano ili na drugi način organizovano u skladu sa zakonima druge Strane, i ima stvarnu poslovnu aktivnost na teritoriji te Strane; ili

(b) u slučaju pružanja usluga putem komercijalnog prisustva, u vlasništvu je, ili pod kontrolom:

(i) fizičkih lica te Strane; ili

(ii) pravnih lica te Strane kako je definisano u tački (i);

"fizičko lice jedne Strane" je fizičko lice koje ima državljanstvo Republike Srbije, odnosno Republike Turske, u skladu sa njihovim nacionalnim zakonodavstvima;

"usluge koje se pružaju u vršenju upravnih funkcija" su sve usluge koje se ne pružaju na komercijalnoj osnovi, kao ni u konkurenciji sa jednim, ili više pružalaca usluga;

"pružalac usluga jedne Strane" je bilo koje fizičko, ili pravno lice jedne Strane koje pruža, ili želi da pruža usluge;

"pružanje usluga" obuhvata proizvodnju, distribuciju, marketing, prodaju i realizaciju usluge;

"komercijalno prisustvo" je bilo koji tip poslovnog, ili profesionalnog osnivanja, uključujući i putem:

(a) osnivanja, sticanja, ili zadržavanja postojećeg pravnog lica, ili

(b) formiranja, ili daljeg vođenja filijale, ili zastupništva, na teritoriji jedne Strane u svrhu pružanja usluge;

"filijala pravnog lica jedne Strane" je pravno lice koga kontroliše drugo pravno lice te Strane, u skladu sa njenim nacionalnim zakonodavstvom;

"ogranak pravnog lica jedne Strane" je deo pravnog lica koje nema pravni subjektivitet, a ima karakter stalne jedinice, kao što je na primer ispostava matičnog društva, koja ima svoju upravu i materijalno je opremljena za poslovanje sa trećim stranama, tako da treća lica, iako znaju da će, ako to bude potrebno, biti u pravnoj vezi sa tim matičnim preduzećem čije je sedište u inostranstvu, ne moraju da posluju direktno sa tim matičnim društvom, već svoje poslove mogu da obavljaju u mestu poslovanja koje predstavlja njegovu ispostavu;

"predstavništvo" je posebna organizaciona jedinica privrednog društva druge Strane koja obavlja prethodne i pripremne radnje u cilju zaključivanja pravnih poslova društva. Predstavništvo nema pravni subjektivitet i ne može da stvara sopstveni prihod. Strano društvo odgovara za obaveze prema trećim stranama koje bi nastale u radu njegovog predstavništva;

"**usluge popravke i održavanja vazduhoplova**" su takve aktivnosti koje se preduzimaju na vazduhoplovu, ili njegovom delu dok je povučen iz upotrebe i ne uključuju tzv. linijsko održavanje;

"**prodaja i marketing usluga u vazdušnom saobraćaju**" znači mogućnost da avio-prevoznik slobodno prodaje i plasira svoje usluge u vazdušnom saobraćaju, uključujući sve aspekte marketinga, kao što su istraživanje tržišta, oglašavanje i distribucija. Ove aktivnosti ne uključuju određivanje cena usluga u vazdušnom saobraćaju niti važećih uslova;

"**usluge računarskog sistema za rezervaciju karata (CRS)**" su usluge koje pružaju računarski sistemi koji sadrže informacije o redu letenja avio-prevoznika, raspoloživosti, tarifama i pravilima vezanim za tarife avio prevoznika, putem kojih mogu da se izvrše rezervacije, ili izdaju karte.

---

¹ *Termin "sticanje" obuhvata učešće u kapitalu pravnog lica u cilju uspostavljanja ili održavanja trajnih ekonomskih veza.*

Član 3

Tretman najpovlašćenije nacije

1. U skladu sa izuzecima koji mogu nastati zbog harmonizacije propisa na osnovu sporazuma koje Strane zaključe sa trećom stranom koji predviđa uzajamno priznavanje u skladu sa članom VII GATS i u odnosu na bilo koju meru koju obuhvata ovaj protokol, svaka strana će odmah i bezuslovno priznati tretman koji nije manje povoljan, uslugama i pružaocima usluga druge Strane, od tretmana koji se odobrava sličnim uslugama i pružaocima usluga treće strane.
2. Ovaj tretman se neće primenjivati na povoljnosti koje bilo koja Strana odobri shodno uslovima nekog postojećeg, ili budućeg sporazuma tipa definisanog u članu V i članu V bis Opšteg sporazuma o trgovini uslugama (General Agreement on Trade in Services - GATS), ili na mere preduzete na osnovu takvog sporazuma i na druge povoljnosti koje su Srbija i Turska odobrile u skladu sa Listom izuzeća od tretmana najpovlašćenije nacije, a koja se nalaze u aneksu ovog protokola.
3. Ako nakon stupanja ovog protokola na snagu, jedna Strana zaključi bilo kakav sporazum o trgovini uslugama sa bilo kojom trećom stranom, kako je navedeno u stavu 2, ili bilo koji drugi sporazum o trgovini uslugama sa bilo kojom trećom stranom, ona će pozitivno odgovoriti na zahtev druge Strane da pregovara da u ovaj protokol unese tretman koji nije manje povoljan od tretmana odobrenog tim sporazumom trećoj strani. Svako takvo unošenje treba da održi ukupnu ravnotežu obaveza koje je svaka od Strana preuzela po ovom protokolu. Za svrhe ovog stava, na zahtev jedne od Strana, Strane će održati konsultacije na sastanku Zajedničkog komiteta.
4. Odredbe ovog protokola neće se tumačiti tako da sprečavaju bilo koju Stranu da odobri ili prizna povoljnosti susednim zemljama u cilju olakšavanja razmene ograničene na zone malograničnog prometa usluga koje se lokalno pružaju i koriste.

Član 4

Pristup tržištu

1. U pogledu pristupa tržištu putem načina pružanja usluga navedenih u članu 2. (Definicije), svaka Strana će odobriti uslugama i pružiocima usluga druge Strane tretman koji nije manje povoljan od tretmana predviđenog odredbama, ograničenjima i uslovima dogovorenim i navedenim u njenoj Listi posebnih obaveza.

2. U sektorima u kojima se preuzimaju obaveze vezane za pristup tržištu, mere koje jedna Strana neće uvesti ili sprovoditi, ni na regionalno ograničenoj teritoriji, ni na svojoj celokupnoj teritoriji, osim ukoliko nije drugačije određeno u Aneksu I (Liste posebnih obaveza), definišu se kao:

(a) ograničenja broja pružalaca usluga bilo u obliku brojčanih kvota, monopola, ekskluzivnih pružalaca usluga, ili zahteva za ispitivanje ekonomskih potreba;

(b) ograničenja ukupne vrednosti uslužnih transakcija ili sredstava za pojedine usluge u obliku brojčanih kvota, ili zahteva za ispitivanje ekonomskih potreba;

(v) ograničenja ukupnog broja uslužnih transakcija, ili ukupne količine rezultata (autputa) pojedinih usluga, izraženog određenim brojčanim jedinicima u obliku kvota, ili zahteva za ispitivanje ekonomskih potreba²;

(g) ograničenja ukupnog broja fizičkih lica koja mogu da budu zaposlena u konkretnom sektoru usluga, ili koja pružalac usluga može da zaposli, a koja su neophodna i direktno vezana za pružanje određene usluge, u obliku brojčanih kvota, ili zahteva za ispitivanje ekonomskih potreba;

(d) mere kojima se ograničava, ili zahteva tačno određen oblik pravnog subjekta³ ili zajedničkog ulaganja preko kojeg pružalac usluga može da pruža uslugu; i

(đ) ograničenja učešća stranog kapitala u obliku ograničenja maksimalnog procenta stranog udela, ili ukupne vrednosti pojedinačnog, ili ukupnog stranog ulaganja.

---

² Tačka 2(v) ne obuhvata mere kojima Strana ograničava inpute potrebne za pružanje usluga.

³ Svaka od Strana može da zahteva da pružalac usluga, u slučaju osnivanja u skladu s njenim pravom, mora da usvoji određen pravni oblik. Ukoliko se ovakav zahtev primenjuje na nediskriminatoran način, ne mora da bude posebno naveden u Aneksu I (Liste posebnih obaveza) da bi Strane mogle da ga sprovede ili uvedu. Nediskriminatorni pravni oblici su navedeni u delu o finansijskim uslugama Aneksa I (Liste posebnih obaveza).

Član 5

Nacionalni tretman

1. U sektorima upisanim u Aneks I (Liste posebnih obaveza), a u zavisnosti od uslova i ograničenja predviđenih u njoj, svaka Strana će za usluge i pružaoce usluga druge Strane, u pogledu svih mera koje utiču na pružanje usluga, da odobri tretman koji nije manje povoljan od tretmana koji odobrava sopstvenim sličnim uslugama i pružiocima usluga⁴.

2. Strana može da ispuni zahtev iz stava 1. tako što će uslugama i pružaocima usluga druge Strane odobriti bilo formalno jednak tretman, bilo formalno drugačiji tretman u odnosu na onaj koji odobrava za sopstvene slične usluge i pružaoce usluga.

3. Smatraće se da je neki formalno jednak, ili formalno različit tretman nepovoljniji, ako se njime uslovi konkurencije menjaju tako da budu povoljniji za usluge ili pružaoce usluga te Strane, nego za slične usluge ili pružaoce usluga druge Strane.

---

⁴ *Posebne obaveze koje se podrazumevaju na osnovu ovog člana neće se tumačiti tako što bi se od bilo koje Strane zahtevalo da kompenzuje bilo kakve inherentne bitne konkurentske nepovoljnosti koje su rezultat stranog karaktera relevantnih usluga ili pružalaca usluga.*

Član 6

Dodatne obaveze

Strane mogu da pregovaraju o obavezama u vezi sa merama koje utiču na trgovinu uslugama, a koje ne podležu koncesijama u skladu sa članom 4. (Pristup tržištu) ili 5. (Nacionalni tretman), uključujući one mere u vezi sa kvalifikacijama, standardima, ili izdavanjem dozvola. Takve obaveze biće upisane u Listu posebnih obaveza Strane.

Član 7

Liste posebnih obaveza

1. Svaka Strana će u Listi posebnih obaveza navesti posebne obaveze koje preuzima u skladu sa članom 4. (Pristup tržištu), članom 5. (Nacionalni tretman) i članom 6. (Dodatne obaveze). U pogledu sektora u kojima se takve obaveze preuzimaju, u svakoj Listi posebnih obaveza će se odrediti:

(a) način, ograničenja i uslovi za pristup tržištu;

(b) uslovi i ograničenja za nacionalni tretman;

(v) preuzimanje dodatnih obaveza; i

(g) gde je to primereno, vremenski okvir za izvršavanje takvih obaveza; i

(d) datum stupanja na snagu takvih obaveza.

2. Mere koje nisu u skladu sa oba člana: članom 4. (Pristup tržištu) i članom 5. (Nacionalni tretman) biće upisane u kolonu koja se odnosi na član 4. (Pristup tržištu). U ovom slučaju smatra se da ovakav upis predviđa i uslov, ili ograničenje za član 5. (Nacionalni tretman).

3. Liste posebnih obaveza Strana date su u Aneksu I (Liste posebnih obaveza) i čine sastavni deo ovog protokola.

Član 8

Izmene obaveza

1. Svaka Strana može, uz obostranu saglasnost, da izmeni, ili povuče bilo koju obavezu iz svoje Liste posebnih obaveza u skladu sa odredbama ovog člana.
2. Strane će, na pismeni zahtev Strane koja je tražilac izmene, da održe konsultacije kako bi razmotrile zahtev za izmenu određene obaveze u Listi posebnih obaveza Strane tražioca. Konsultacije će se održati u roku od tri meseca nakon što Strana tražilac uputi zvanično obaveštenje o svom zahtevu.
3. Takav zajednički sporazum će sadržati odredbe kojima se obezbeđuje kompenzacija za usklađivanje s obzirom na druge usluge. Strana koja menja, ili povlači bilo koju obavezu iz svoje Liste posebnih obaveza, zadržaće opšti nivo recipročnih i uzajamno povoljnih obaveza, tako da njihov nivo ne bude manje povoljan za trgovinu od nivoa predviđenog u njenoj Listi posebnih obaveza, iz ovog protokola, pre takvih konsultacija /sporazuma.
4. Strana koja menja može da izmeni, ili povuče svoju obavezu samo posle izvršenog kompenzacijskog usklađivanja sa drugom Stranom, ili u skladu sa odlukom donetom primenom procedure iz člana 33. (Izvršenje obaveza) Sporazuma.
5. Ako Strana koja menja, izvrši svoju predloženu izmenu, ili povlačenje i ne postupi u skladu s odlukom koja je doneta primenom postupka iz člana 33. (Izvršenje obaveza) Sporazuma, druga Strana može da izmeni, ili povuče materijalno/suštinski jednake povoljnosti u skladu s ovom odlukom.
6. Izmena, ili povlačenje obaveza će se tretirati kao izmena i dopuna odgovarajuće Liste posebnih obaveza i stupiće na snagu u skladu sa procedurama navedenim u članu 35. (Izmene i dopune) Sporazuma.

Član 9

Uzajamno priznavanje

1. U cilju ispunjavanja relevantnih standarda, ili kriterijuma za izdavanje odobrenja, dozvola ili potvrda pružaocu usluga, svaka od Strana će s dužnom pažnjom da razmotri zahteve druge Strane za priznavanje stečenog obrazovanja ili iskustva, ispunjenosti zahteva, kao i izdatih dozvola i sertifikata druge Strane. Takvo priznavanje može da se zasniva na dogovoru ili aranžmanu sa tom drugom Stranom, ili da se na drugi način autonomno odobri.
2. Kada jedna Strana prizna stečeno obrazovanje ili iskustvo, ispunjenost zahteva, ili izdate dozvole i sertifikate na teritoriji treće strane, Strana koja priznaje, će drugoj Strani dati odgovarajuću priliku da pregovara o svom pristupanju takvom sporazumu, ili aranžmanu, bilo postojećem, ili budućem, ili da pregovara o njemu sličnom sporazumu, ili aranžmanu. Kada jedna Strana samostalno izvrši priznavanje, ona će drugoj Strani pružiti odgovarajuću priliku da dokaže da treba da budu priznati i stečeno obrazovanje, ili iskustvo, zahtevi koji su već zadovoljeni, ili izdate dozvole i sertifikati na teritoriji te druge Strane.
3. Strane će podržati svoja relevantna nadležna tela da stupe u pregovore o priznavanju stručnih kvalifikacija i/ili postupke registrovanja u cilju postizanja ranih ishoda.

4. Svaki takav sporazum, ili aranžman, ili autonomno priznavanje treba da bude u skladu sa relevantnim odredbama Sporazuma STO, a naročito sa 3. stavom člana VII GATS-a.

Član 10

Transparentnost i poverljive informacije

1. Svaka Strana će odmah, osim u vanrednim situacijama, a najkasnije do njihovog stupanja na snagu, objaviti sve relevantne mere opšte primene koje se odnose na ovaj protokol, ili utiču na njegovu primenu. Svaka Strana će, takođe, objaviti međunarodne sporazume, koje je potpisala, koji se odnose na trgovinu uslugama, ili koji na nju utiču.

2. Ako objavljivanje predviđeno stavom 1. nije izvodljivo, takve informacije će se učiniti javno dostupnim na drugi način.

3. Svaka Strana će na Zajedničkom komitetu bliže informisati drugu Stranu, na njen zahtev, o donošenju novih ili izmenama postojećih zakona, propisa, ili administrativnih smernica, koje značajno utiču na trgovinu uslugama obuhvaćenih njenim posebnim obavezama po ovom protokolu.

4. Svaka Strana će blagovremeno da odgovori na sve zahteve druge Strane kojima se traže bliže informacije o bilo kojoj od njenih mera opšte primene, ili o međunarodnim sporazumima koji se odnose na ovaj protokol, ili na njega utiču. Svaka strana će održavati, ili uspostaviti odgovarajuće mehanizme i kontaktne tačke navedene u članu 21. (Kontaktne tačke) za pružanje bližih informacija na osnovu zahteva druge Strane.

5. Nijedna odredba ovog protokola ne zahteva od bilo koje Strane da obezbedi, ili dozvoli pristup informacijama koje bi, ukoliko se otkriju, ometale sprovođenje zakona, ili čije je otkrivanje zabranjeno, ili ograničeno po njenom zakonu, ili je na drugi način suprotno javnom interesu, ili bi štetilo zakonitim komercijalnim interesima određenih preduzeća, bilo javnih bilo privatnih.

Član 11

Nacionalni propisi

1. U sektorima u kojima se preuzimaju posebne obaveze, svaka Strana će obezbediti da se sve mere opšte primene, obuhvaćene ovim protokolom, koje utiču na trgovinu uslugama, sprovede na razuman, objektivan i nepristrasan način.

2. U cilju obezbeđenja, da mere koje se odnose na zahteve i procedure vezane za kvalifikacije, na tehničke standarde i zahteve vezane za izdavanje dozvola ne predstavljaju nepotrebne prepreke trgovini uslugama, svaka Strana će osigurati, kako je primereno za pojedine sektore u kojima se preuzimaju posebne obaveze, da takve mere:

(a) budu zasnovane na objektivnim i transparentnim kriterijumima, kao što su kompetentnost i sposobnost pružanja usluge;

(b) ne opterećuju više nego što je nužno da se osigura kvalitet usluge i;

(v) u slučaju procedura izdavanja dozvola, da postupak sam po sebi ne predstavlja ograničenje za pružanje usluga.

3. Kada je jednoj Strani potrebno odobrenje za pružanje usluge, za koju je preuzeta posebna obaveza, ona će osigurati da njeni nadležni organi:

(a) u razumnom vremenskom roku, nakon podnošenja urednog zahteva, saglasno njenim nacionalnim zakonima i propisima, obaveste podnosioca zahteva o odluci po tom zahtevu;

(b) u meri u kojoj je to moguće, ustanove orijentacioni vremenski rok za rešavanje zahteva;

(v) ukoliko je zahtev odbijen, u meri u kojoj je to moguće, obaveste podnosioca zahteva o razlozima odbijanja, bilo direktno ili na zahtev, kako je primereno;

(g) bez nepotrebnog odlaganja, pruže podnosiocu zahteva, na njegovo traženje, informacije o statusu zahteva;

(d) ukoliko je to praktično moguće, podnosiocima zahteva daju mogućnost da isprave manje greške i propuste u svojim zahtevima i nastoje da pruže smernice o dodatnim informacijama koje su potrebne; i

(đ) kad to smatraju primerenim, prihvate kopije dokumenata, overene u skladu sa nacionalnim zakonom, umesto originalnih dokumenata.

4. Svaka Strana će osigurati da naknade za odobrenja koje nadležni organ naplaćuje budu razumne i da same po sebi ne ograničavaju pružanje odgovarajuće usluge.

5. Regulatorni organi svake Strane će javno objaviti zahteve, uključujući svu dokumentaciju koja je potrebna za uredno podnošenje zahteva vezanih za pružanje usluga.

Član 12

Monopoli i ekskluzivni pružaoci usluga

1. Svaka Strana će obezbediti da svi monopolski pružaoci usluga na njenoj teritoriji ne deluju, prilikom pružanja monopolskih usluga na relevantnom tržištu, suprotno obavezama Strane prema članu 3. (Tretman najpovlašćenije nacije) i preuzetim posebnim obavezama u skladu sa ovim protokolom.

2. Kada monopolski pružalac Strane konkuriše, direktno, ili preko povezanog pravnog lica za pružanje usluga van okvira njegovih monopolskih prava, a to je predmet posebnih obaveza te Strane, Strana će obezbediti da takav pružalac ne zloupotrebi svoj monopolski položaj da deluje na njenoj teritoriji na način koji nije u skladu sa takvim obavezama.

3. Ako Strana ima razloga da veruje da monopolski pružalac usluga druge Strane deluje na način suprotan st. 1. ili 2, može da zahteva od druge Strane koja uspostavlja, ima ili daje odobrenja takvim pružaocima usluga, da pruži konkretne informacije o relevantnim operacijama na njenoj teritoriji.

4. Odredbe ovog člana će se takođe primenjivati na slučajeve ekskluzivnih pružalaca usluga gde Strana, formalno ili de facto:

(a) odobrava ili uspostavlja mali broj pružalaca usluga; i

(b) suštinski ograničava konkurenciju među ovim pružaocima usluga na svojoj teritoriji.

Član 13

Poslovna praksa

1. Strane priznaju da neki vidovi poslovne prakse pružalaca usluga, osim onih koji spadaju pod odredbe člana 12. (Monopoli i ekskluzivni pružaoci usluga), mogu da naruše konkurenciju i time ograniče trgovinu uslugama.

2. Svaka Strane će, na zahtev druge Strane, stupiti u konsultacije sa ciljem da eliminiše praksu na koju ukazuje stav 1. Strana kojoj se zahtev upućuje, razmotriće takav zahtev s punom pažnjom i sa razumevanjem i saradivaće u pružanju informacija koje su dostupne javnosti i nisu poverljive prirode, a od važnosti su za postavljeno pitanje. Dotična Strana će takođe, Strani koja je postavila zahtev, obezbediti ostale informacije koje su joj dostupne, a u skladu sa njenim domaćim zakonodavstvom i prema zaključenom sporazumu sa drugom Stranom o zaštiti njihove poverljivosti.

Član 14

Uskraćivanje povlastica

1. Strana može da uskrati povlastice iz ovog protokola pružaocu usluga druge Strane ako utvrdi da tu uslugu kod druge Strane pruža pravno lice koje je u vlasništvu, ili pod kontrolom lica iz bilo koje, treće strane, koje nema stvarnu poslovnu aktivnost na teritoriji bilo koje Strane ovog protokola.

2. Jedna Strana može da uskrati povlastice iz ovog protokola pružaocu usluga druge Strane koji je pravno lice, ukoliko utvrdi da je to pravno lice u vlasništvu, ili pod kontrolom lica iz bilo koje treće strane, i da Strana koja ih uskraćuje:

(a) nema diplomatske odnose sa trećom stranom; ili

(b) usvoji ili sprovodi mere u odnosu na treću stranu, ili na lice iz treće strane, kojima se zabranjuju poslovi sa tim pravnim licem, ili koje bi bile prekršene, ili zaobiđene, ako bi se povoljnosti iz ovog protokola odobrile tom pravnom licu.

Član 15

Plaćanja i transferi

1. Osim pod okolnostima predviđenim u članu 16. (Ograničenja radi zaštite platnog bilansa), Strane neće primenjivati ograničenja za međunarodne transfere i plaćanja vezana za tekuće transakcije, koja se odnose na njihove preuzete posebne obaveze.

2. Nijedna odredba ovog protokola neće uticati na prava i obaveze Članica Međunarodnog monetarnog fonda prema Statutu Fonda, uključujući i korišćenje deviznog režima, u skladu sa Statutom Fonda, pod uslovom da Članica ne uvodi ograničenja na bilo koje kapitalne transakcije suprotno svojim posebnim obavezama koje se odnose na te transakcije, osim u skladu sa članom 16. (Ograničenja radi zaštite platnog bilansa), ili na zahtev Fonda.

Član 16

Ograničenja radi zaštite platnog bilansa

1. U slučaju ozbiljnih platnobilansnih i spoljnih finansijskih teškoća, ili pretnje da do njih dođe, Strana može da usvoji, ili zadrži mere ograničenja u trgovini uslugama za koje je preuzela posebne obaveze, uključujući i ograničenja za plaćanja, ili transfere za poslove vezane za takve obaveze. Konstatuje se da poseban pritisak na platni bilans neke Strane, koja je u procesu ekonomskog razvoja, ili ekonomske tranzicije, može da zahteva upotrebu mera ograničenja da bi se osiguralo, između ostalog, održavanje odgovarajućeg nivoa finansijskih rezervi neophodnih za sprovođenje njenog programa ekonomskog razvoja, ili ekonomske tranzicije.

2. Ograničenja navedena u stavu 1:

(a) neće biti diskriminatorna;

(b) biće u skladu sa Statutom Međunarodnog monetarnog fonda;

(v) izbegavaće nanošenje nepotrebne štete komercijalnim, ekonomskim i finansijskim interesima druge Strane;

(g) neće biti uvođena u obimu koji je neophodan za prevazilaženje okolnosti opisanih u stavu 1;

(d) biće privremena i progresivno će se ukidati s poboljšanjem situacije navedene u stavu 1.

3. U određivanju opsega takvih ograničenja, Strane mogu da daju prioritet pružanju usluga koje su bitnije za njihove ekonomske i razvojne programe. Takva ograničenja se, međutim, neće uvoditi ili primenjivati u svrhu zaštite određenog sektora usluga.

4. Strana koja sprovodi, ili uvede takve mere ograničenja, ili njihove izmene, odmah će o njima zvanično obavestiti Zajednički komitet i predstaviti, što je pre moguće, vremenski raspored njihovog ukidanja.

Član 17

Opšta izuzeća

1. Pod uslovom da se takve mere ne primenjuju na način koji bi predstavljao sredstvo proizvoljne, ili neopravdane diskriminacije između Strana u kojima prevlađuju slični uslovi, niti prikrivenog ograničavanja trgovine uslugama, nijedna odredba ovog protokola neće se tumačiti kao sprečavanje Strana da uvedu, ili sprovode mere:

(a) neophodne za zaštitu javnog morala, ili održavanje javnog reda;⁵

(b) neophodne za zaštitu života i zdravlja ljudi, životinja i biljaka;

(v) neophodne da se osigura poštovanje zakona i propisa koji nisu protivni odredbama ovog protokola, uključujući one koji se odnose na:

(i) sprečavanje protivpravnih i prevarnih praksi, ili na regulisanje posledica neispunjenja ugovora o uslugama;

(ii) zaštitu privatnosti pojedinaca u pogledu obrade i prenošenja ličnih podataka i zaštite tajnosti ličnih evidencija i računa;

(iii) bezbednost;

(g) protivne članu 5. (Nacionalni tretman), ukoliko različiti tretman ima za cilj da se obezbedi pravično ili delotvorno nametanje⁵, ili naplata direktnih poreza od usluga, ili pružaoca usluga druge Strane;

(d) protivne članu 3. (Tretman najpovlašćenije nacije), pod uslovom da je razlika u tretmanu rezultat sporazuma o izbegavanju dvostrukog oporezivanja, ili odredbi o izbegavanju dvostrukog oporezivanja iz bilo kog drugog međunarodnog sporazuma, ili aranžmana koji je obavezujući za tu Stranu.

---

⁵ Pozivanje na izuzeće radi zaštite javnog reda dozvoljeno je samo kada postoji stvarna i dovoljno ozbiljna pretnja nekom od osnovnih interesa društva.

⁶ Mere koje imaju za cilj da se obezbedi pravično i delotvorno nametanje ili naplata direktnih poreza uključuju mere koje jedna Strana preduzima u skladu sa svojim poreskim sistemom koje se:

(i.) primenjuju na nerezidentne pružaoce usluga uvažavajući činjenicu da je poreska obaveza nerezidenata utvrđena u pogledu oporezivih stavki koje potiču sa teritorije Strane ili se na njoj nalaze; ili

(ii.) primenjuju na nerezidente da bi se osiguralo nametanje ili naplata poreza na teritoriji Strane, ili

(iii.) primenjuju na nerezidente ili rezidente da bi se sprečilo izbegavanje ili utaja poreza, uključujući mere za usklađivanje; ili

(iv.) primenjuju na korisnike usluga pruženih na teritoriji druge Strane ili sa nje, da bi se osiguralo nametanje i naplata poreza takvim korisnicima koji potiču iz izvora sa teritorije Strane; ili

(v.) primenjuju kako bi se napravila razlika između pružalaca usluga koji podležu porezu na širom sveta oporezive stavke, od drugih pružalaca usluga, uz priznavanje razlika u prirodi poreske osnovice između njih; ili

(vi.) primenjuju da bi se odredio, raspodelio ili alocirao prihod, profit, dobit, gubitak, odbitak ili kredit rezidentnih lica ili filijala, ili između povezanih lica ili filijala istog lica, kako bi se zaštitila poreska osnovica Strane.

Poreski termini ili koncepti u tački (g) ovog člana i u ovoj fusnoti određeni su u skladu sa poreskim definicijama i konceptima, ili jednakim ili sličnim definicijama i konceptima, u skladu sa nacionalnim zakonima Strane koja preduzima mere.

Član 18

Izuzeća iz razloga bezbednosti

1. Nijedna odredba ovog protokola:

(a) ne zahteva da Strane daju bilo kakve informacije, za čije otkrivanje smatraju da je suprotno osnovnim interesima bezbednosti; ili

(b) ne sprečava Strane da preduzmu bilo kakve mere za koje smatraju da su neophodne radi zaštite osnovnih interesa bezbednosti:

(i) u vezi pružanja usluga koje su direktno ili indirektno namenjene snabdevanju vojske;

(ii) u vezi fisionih i fuzionih materijala, ili materijala iz kojih se oni dobijaju;

(iii) u vreme rata, ili drugog vanrednog stanja u međunarodnim odnosima; ili

(v) ne sprečava Strane da preduzmu bilo koje radnje u skladu sa svojim obavezama prema Povelji Ujedinjenih nacija vezanim za očuvanje međunarodnog mira i bezbednosti.

2. Zajednički komitet će biti upoznat u najvećoj mogućoj meri o merama preduzetim u skladu sa stavom 1 (b) i (v) i o njihovom prestanku.

Član 19

Ocena obaveza

1. U cilju dalje liberalizacije i otklanjanja preostalih ograničenja i obezbeđivanja ukupne ravnoteže prava i obaveza, Strane će preispitati ovaj protokol i svoje Liste posebnih obaveza najkasnije pet godina nakon stupanja na snagu ovog protokola, a posle toga će ih preispitivati u redovnim intervalima. Kao rezultat takvih ocena, Zajednički komitet može da odluči da izmeni ovaj protokol i/ili relevantne Liste posebnih obaveza.

2. Redovne ocene nivoa liberalizacije, shodno stavu 1. uzimaju u obzir procenu stepena restriktivnosti mera koje utiču na trgovinu uslugama, primenom metodologija koje su ustanovile Svetska banka i Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD).

3. Strane će posebno uzeti u obzir svaku nezavisnu liberalizaciju i tekući rad pod pokroviteljstvom STO.

Član 20

Odnos između Protokola i Sporazuma

1. Ovaj protokol je sastavni deo Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Turske i Republike Srbije, koji je potpisan 1. juna 2009. godine i stupio na snagu 1. septembra 2010. godine (u daljem tekstu: "Sporazum"), kako je predviđeno u članu 36. (Protokoli i aneksi) Sporazuma.

2. Odredbe Sporazuma se neće primenjivati na ovaj protokol, s izuzetkom člana 29. (Osnivanje Zajedničkog komiteta), člana 30. (Rad Zajedničkog komiteta), člana 33. (Izvršenje obaveza), člana 35. (Izmene i dopune), člana 36. (Protokoli i aneksi), člana 37. (Važenje i otkazivanje) i člana 38. (Stupanje na snagu) Sporazuma.

3. Za potrebe člana 33. (Izvršenje obaveza) Sporazuma, primenjuju se procedure iz člana 22. (Procedura obaveštavanja i konsultacija za primenu mera) Sporazuma, *mutatis mutandis*.

4. Osim ako nije drugačije naznačeno, sve konsultacije koje će se obavljati na osnovu ovog protokola podležu odredbama iz člana 22. (Procedura obaveštavanja i konsultacija za primenu mera) Sporazuma, *mutatis mutandis*.

5. U slučaju neusaglašenosti između ovog protokola i odredbi Sporazuma, primenjuju se odredbe ovog protokola u meri u kojoj postoji neusaglašenost.

Član 21

Kontaktne tačke

Svaka Strana će odrediti osobu za kontakt da olakša komunikaciju između Strana u vezi sa pitanjima koja se odnose na ovaj protokol i pružiće podatke o tim kontaktnim tačkama drugoj Strani. Strane će obavestiti jedna drugu odmah o bilo kakvim promenama podataka svojih kontaktnih tačaka.

Član 22

Aneksi, dodaci i fusnote

Aneksi, dodaci i fusnote ovog protokola čine sastavni deo ovog protokola.

II Odeljak

PRIVREMENO PRISUSTVO FIZIČKIH LICA U SVRHU PRUŽANJA USLUGA

Član 23

Obuhvat

1. Ovaj odeljak se odnosi na mere koje utiču na ulazak i privremeni boravak fizičkih lica koja su pružaoci usluga jedne Strane, i na fizička lica koja pružalac usluga te Strane zapošljava u vezi sa pružanjem usluge.

2. Ovaj odeljak se ne primenjuje na mere koje utiču na fizička lica koja traže pristup tržištu rada Strane, niti se primenjuje na mere koje regulišu državljanstvo, boravak ili zapošljavanje na trajnoj osnovi.

3. Nijedna odredba ovog odeljka ne sprečava Strane da primenjuju mere za regulisanje ulaska fizičkih lica na njihovu teritoriju, ili njihov privremeni boravak na njoj, uključujući i mere

neophodne za zaštitu integriteta i osiguranje urednog kretanja fizičkih lica preko njihovih granica, pod uslovom da se takve mere ne primenjuju na način da poništavaju ili umanjuju povoljnosti koje nastaju za drugu Stranu u skladu sa uslovima posebnih obaveza iz Aneksa I ovog protokola (Liste posebnih obaveza).⁷

4. Bez obzira na odredbe ovog odeljka, i dalje se primenjuju svi zahtevi koje propisuju zakoni Strana u vezi sa merama ulaska, boravka, rada i socijalne sigurnosti, uključujući propise koji se tiču minimalnih zarada, kao i kolektivnih ugovora o zaradama čak i kada nisu navedeni u Listama posebnih obaveza.

5. Obaveze vezane za ulazak i privremeni boravak fizičkih lica radi poslovnih svrha ne važe kada je namera ili rezultat ulaska i privremenog boravka mešanje ili delovanje na drugi način na ishod pregovora ili radnog spora/spora u vezi upravljanja, ili radni odnos fizičkog lica koje je uključeno u takav spor.

---

⁷ *Sama činjenica da je za fizička lica potrebna viza neće se smatrati poništavanjem ili umanjnjem povoljnosti u skladu sa uslovima posebnih obaveza iz Aneksa I (Lista posebnih obaveza).*

Član 24

Opšta načela

Strane će primenjivati svoje mere koje se odnose na odredbe ovog odeljka što je moguće ekspeditivnije, kako bi se izbeglo nepotrebno narušavanje, ili usporavanje trgovine robom, ili uslugama po ovom sporazumu.

Član 25

Posebne obaveze

1. Prilikom preuzimanja obaveza u skladu sa članom 4. (Pristup tržištu) i članom 5. (Nacionalni tretman) ovog protokola, svaka Strana će u svojoj Listi posebnih obaveza da navede obaveze koje preuzima u vezi ulaska i privremenog boravka fizičkih lica druge Strana na svojoj teritoriji. U ovim Listama posebnih obaveza će biti navedeni uslovi i ograničenja kojima se regulišu te obaveze za svaku kategoriju pružalaca usluga, uključujući trajanje boravka i mogućnosti produženja boravka i eventualne brojčane kvote i zahteve za ispitivanje ekonomskih potreba.

2. Svaka Strana odobrava ulazak i privremeni boravak fizičkim licima druge Strane u skladu sa ovim protokolom, uključujući uslove za svaku kategoriju navedenu u Aneksu I (Lista posebnih obaveza) propisane za fizička lica relevantnim zakonima i propisima o useljavanju koji se primenjuju na ulazak i privremeni boravak, kao što su oni koji se odnose na javno zdravlje i sigurnost i nacionalnu bezbednost.

3. Sama činjenica da je jedna Strana odobrila ulazak i privremeni boravak fizičkom licu druge Strane neće se tumačiti kao oslobađanje tog lica od obaveze da ispuni zahteve vezane za pribavljanje potrebnih dozvola, ili druge zahteve, uključujući one vezane za obavezni kodeks ponašanja, za obavljanje nekog zanimanja, ili bavljenje poslovnim aktivnostima.

4. Liste posebnih obaveza Strana ne uključuju mere vezane za zahteve i procedure u pogledu kvalifikacija, za tehničke standarde i uslove za izdavanje dozvola kada one ne predstavljaju ograničenja u pogledu pristupa tržištu, ili nacionalnog tretmana u smislu člana 4. (Pristup tržištu) i člana 5. (Nacionalni tretman). Ove mere npr. obaveza pribavljanja dozvole, obaveza u pogledu univerzalnih usluga, obaveza obezbeđenja priznavanja kvalifikacija u regulisanim sektorima i obaveza polaganja posebnih ispita, uključujući ispite iz poznavanja jezika i obaveza posedovanja prijavljenog mesta boravka na teritoriji gde se obavlja ekonomska delatnost, čak i ukoliko nisu nabrojane, u svakom slučaju se primenjuju na ključno osoblje i pripravnike s fakultetskom diplomom iz Srbije i Turske.

5. Najkasnije u roku od pet godina od stupanja na snagu ovog protokola, Strane će razmotriti mogućnost pregovora o obavezama u vezi pristupa pružalaca usluga na osnovu ugovora i nezavisnih stručnih radnika jedne Strane na teritoriji druge Strane.

Član 26

Davanje informacija

1. Za potrebe ovog odeljka, svaka Strana će osigurati da njeni nadležni organi javno objave informacije potrebne za uspešno podnošenje zahteva za dobijanje dozvole za ulazak i privremeni boravak na njenoj teritoriji.

2. Informacije iz tačke 1. sadržaće opise, naročito:

(a) svih kategorija odobrenja i dozvola relevantnih za ulazak i privremeni boravak za svaku kategoriju navedenu u Aneksu I (Liste posebnih obaveza);

(b) uslova i procedura za podnošenje zahteva i izdavanje dozvola za prvi ulazak i privremeni boravak, uključujući podatke o uslovima koji treba da se ispune, načinu podnošenja zahteva, taksama za zahtev, standardnom trajanju postupka, maksimalnom roku važenja, uslovima za produženje, postupku revizije.

3. Strane će jedna drugoj dostavljati podatke o relevantnim publikacijama ili veb-sajtovima na kojima su dostupne informacije iz tačke 2.

Član 27

Zahtevi i procedure vezane za ulaz i privremeni boravak

1. Strane će u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i propisima osigurati transparentan, efikasan, propisan i pravičan postupak rešavanja zahteva za ulazak i privremeni boravak fizičkih lica koja pružaju usluge.

2. Dokumenta koja se traže uz zahtev za odobravanje ulaska i privremenog boravka moraju da budu relevantna i srazmerna svrsi za koju se podnose.

3. Iznos naknada za obradu zahteva za ulazak i privremeni boravak i rad pružalaca usluga biće razuman i određen u skladu sa administrativnim troškovima.

4. Uredni zahtevi će se obrađivati brzo i ekspeditivno. Nadležni organi svake Strane će odmah nakon donošenja odluke obavestiti podnosioca zahteva za odobravanje ulaska, privremenog boravka ili radne dozvole kako je zahtev rešen. Ovo obaveštenje će uključivati podatke o dužini odobrenog boravka i drugim uslovima, gde je to primereno.

5. Rok za rešavanje uredno podnetih zahteva za dobijanje radne dozvole ne sme biti duži od 30 dana, osim u slučajevima kada za to postoje opravdani razlozi.

6. Na zahtev podnosioca zahteva, nadležni organi odgovarajuće Strane će bez nepotrebnog odlaganja i, što je detaljnije moguće, pružiti informacije o statusu njegovog zahteva.

7. U slučaju da je zahtev neuredan, podnosilac zahteva će odmah biti obavešten o tome koji podaci nedostaju da bi zahtev bio uredan i potpun i biće mu omogućeno da sve nedostatke otkloni u razumnom roku.

8. Kada se zahtev odbije, podnosilac zahteva će biti obavešten o odbijanju i dobiće informacije o mogućim postupcima revizije.

III Odeljak

TELEKOMUNIKACIONE USLUGE

Član 28

Definicije

U smislu ovog odeljka:

"odobrenje" je licenca, koncesija, dozvola, registracija ili drugo odobrenje potrebno jednoj Strani da bi pružala javne telekomunikacione usluge;

"kolokacija" je pristup i korišćenje fizičkog prostora u cilju instaliranja, održavanja ili popravke opreme na imovini koja je u vlasništvu, ili koju kontroliše, ili koristi drugi glavni pružalac za obavljanje javnih telekomunikacionih usluga;

"troškovno orijentisan" znači baziran na troškovima, i može da obuhvata razumnu dobit i može da uključuje različite metodologije za određivanje troškova za različite objekte ili usluge;

"krajnji korisnik" je krajnji potrošač ili pretplatnik javnih telekomunikacionih usluga, uključujući drugog pružaoca usluga osim pružaoca javnih telekomunikacionih usluga;

"privredno društvo" je bilo koji pravni subjekt koji je osnovan ili organizovan u skladu sa važećim zakonima, bez obzira da li ima za cilj ostvarivanje profita ili neki drugi cilj, da li je u privatnom ili državnom vlasništvu ili kontroli, uključujući bilo koje privredno društvo, korporaciju, trust, ortakluk, individualnog preduzetnika, zajednički poduhvat ili poslovno udruženje i ogranak preduzeća;

"privredno društvo Strane" je preduzeće koje je osnovano ili organizovano u skladu sa zakonima jedne Strane i tamo obavlja poslovne aktivnosti;

"bitni elementi" su oni elementi mrežne ili javne telekomunikacione usluge:

- (a) koji su bitni za pružanje javnih telekomunikacionih usluga;
- (b) koje isključivo ili pretežno obezbeđuje jedan pružalac ili ograničen broj pružalaca usluga, i
- (v) koje ekonomski ili tehnički nije moguće zameniti da bi se pružale usluge;

"međupovezivanje (interkonekcija)" je veza između dve ili više javnih telekomunikacionih mreža unutar teritorije jedne Strane, kako bi se korisnicima usluga jednog pružaoca usluga omogućila komunikacija sa korisnicima usluga drugog pružaoca usluga, kao i pristup uslugama koje pruža drugi pružalac usluga;

"iznajmljeni vodovi" su telekomunikacione linije između dve ili više određenih tačaka koje su opredeljene za namensku upotrebu ili dostupnost određenom klijentu ili drugim korisnicima koje je taj klijent izabrao;

"glavni pružalac usluga" je pružalac javnih telekomunikacionih usluga, koji može da značajno utiče na uslove učešća na relevantnom tržištu, sa stanovišta cene i pružanja mrežnih ili javnih telekomunikacionih usluga, zbog:

- (a) kontrolisanja bitnih elemenata ili,
- (b) korišćenja svog položaja na tržištu;

"mrežni element" je bilo koji objekat, ili oprema koji se koriste za pružanje javnih telekomunikacionih usluga i njegova tehnička definicija mora da sadrži karakteristike, funkcije i mogućnosti koje takvi objekti ili oprema pružaju;

"nediskriminatoran" znači tretman koji nije manje povoljan od onog koji se daje bilo kom drugom korisniku mrežnih ili sličnih telekomunikacionih usluga, u sličnim okolnostima;

"prenosivost broja" znači pravo krajnjih korisnika javnih telekomunikacionih usluga da zadrže iste brojeve fiksnog telefona na istoj lokaciji, ili iste brojeve mobilnih telefona na bilo kojoj lokaciji kada pređu kod sličnog pružaoca javnih telekomunikacionih usluga;

"javna telekomunikaciona mreža" je infrastruktura koja se koristi za pružanje javnih telekomunikacionih usluga;

"javne telekomunikacione usluge" su sve telekomunikacione usluge koje se nude širokoj javnosti. Ove usluge mogu, između ostalog, da uključuju usluge telefonije i prenosa podataka, bez ikakve promene s kraja na kraj u obliku, ili sadržaju takvih informacija, ali isključuju informativne usluge;

"referentna interkonekciona ponuda" je ponuda interkonekcije koju nudi glavni pružalac usluga koja je registrovana ili odobrena od strane regulatornog tela za telekomunikacije, koja je dovoljno detaljna da omogući pružaocima javnih telekomunikacionih usluga koji su voljni da prihvate navedene cene i uslove, da dobiju interkonekciju tako da nema potrebe da pregovaraju sa relevantnim pružaocem usluga;

"telekomunikacije" su emitovanje, prenos i prijem signala bilo kojim fizičkim, elektromagnetnim ili optičkim sredstvima;

"regulatorni organ za telekomunikacije" je telo ili tela u sektoru telekomunikacionih usluga, koja su nadležna za sve regulatorne poslove poverene u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima Strana;

"terminalna tačka mreže" je tačka u kojoj se javna telekomunikaciona mreža povezuje sa uređajima i opremom krajnjih korisnika ili, gde je to primereno, tačka gde se druge telekomunikacione mreže povezuju na ovu mrežu; i

"korisnik" je fizičko ili pravno lice, bilo da je pretplatnik ili ne, koje koristi telekomunikacione usluge, i koje može da bude pružalac javnih telekomunikacionih usluga.

Član 29

Obuhvat

1. Ovaj odeljak se primenjuje na:

(a) mere koje jedna Strana uvede ili sprovodi, koje se odnose na pristup i korišćenje javnih telekomunikacionih mreža i usluga;

(b) mere koje jedna Strana uvede ili sprovodi, koje se odnose na obaveze pružalaca javnih telekomunikacionih mreža i usluga, i

(v) druge mere koje jedna Strana uvede ili sprovodi, koje se odnose na javne telekomunikacione mreže i usluge.

2. Ovaj odeljak se neće primenjivati na mere koje jedna Strana uvede ili sprovodi koje se odnose na emitovanje⁸ i kablovsku distribuciju radio ili televizijskog programa namenjenog javnosti, izuzimajući mere kojima se preduzećima koja pružaju ove usluge garantuje pristup i mogućnost neprekidnog korišćenja javnih telekomunikacionih mreža i usluga kao što je predviđeno u članu 30. (Pristup i korišćenje javnih telekomunikacionih mreža i usluga).

3. Nijedna odredba ovog odeljka neće se tumačiti kao zahtevanje da Strane, ili kao zahtevanje da Strane zahtevaju od preduzeća, da uspostave, izgrade, nabave, iznajme, upravljaju, ili pružaju javne telekomunikacione mreže i usluge, kada se takve mreže, ili usluge ne nude širokoj javnosti.

4. Pored toga, ovaj odeljak se ne tumači u smislu da sprečava Strane da operaterima privatnih mreža zabrane korišćenje njihovih mreža za pružanje mrežnih ili javnih telekomunikacionih usluga trećim licima.

---

⁸ Emitovanje se definiše onako kako je predviđeno u odgovarajućim zakonima Strana.

Član 30

Pristup i korišćenje javnih telekomunikacionih mreža i usluga

1. Poštujući pravo Strana da ograniče pružanje usluge u skladu sa rezervama izjavljenim u njihovim Listama posebnih obaveza, svaka Strana će osigurati da preduzeća druge Strane koja pružaju telekomunikacione usluge imaju pristup javnim telekomunikacionim mrežama i uslugama koje se nude na njenoj teritoriji ili preko njenih granica, i da mogu da ih koriste pod razumnim i nediskriminatornim uslovima, uključujući, pored drugih oblika, odredbe iz stavova od 2. do 6.

2. Svaka Strana će osigurati da takvim preduzećima bude dozvoljeno da:

(a) kupuju ili iznajmljuju i povezuju terminalnu, ili drugu opremu koja se međupovezuje sa javnim telekomunikacionim mrežama;

(b) pružaju usluge krajnjim, pojedinačnim, ili višestrukim korisnicima, preko sopstvenih, ili iznajmljenih vodova;

(v) međupovežu privatne, iznajmljene, ili sopstvene vodove sa mrežnim i javnim telekomunikacionim uslugama te Strane, ili sa iznajmljenim ili sopstvenim vodovima drugog preduzeća, i

(g) vrši funkcije svičinga, prijema/slanja signala, obrade i konverzije; i koristi operativne protokole po svom izboru.

3. Svaka Strana će osigurati da preduzeća druge Strane mogu da koriste javne telekomunikacione mreže i usluge za prenos informacija na njenoj teritoriji ili preko njenih granica, i da imaju pristup informacijama sadržanim u bazama podataka ili na drugi način uskladištenim u čitljivoj formi pomoću mašine na teritoriji bilo koje Strane, u skladu sa njenim zakonima i propisima.

4. Bez obzira na stav 3, Strane mogu da preduzmu neophodne mere:

(a) za obezbeđivanje sigurnosti i poverljivosti poruka, i/ili

(b) za zaštitu privatnosti ličnih podataka krajnjih korisnika telekomunikacionih usluga;

pod uslovom da se takve mere ne primenjuju na način koji bi predstavljao diskriminatorno, proizvoljno ili neopravdano sredstvo, ili prikriveno ograničenje trgovine uslugama.

5. Svaka Strana će osigurati da se neće uvoditi nikakvi uslovi za pristup i korišćenje javnih telekomunikacionih mreža ili usluga, osim onih koji se smatraju neophodnim za:

(a) zaštitu javne odgovornosti pružalaca javnih telekomunikacionih mreža ili usluga, naročito njihove sposobnosti da svoje mreže ili usluge učine dostupnim široj javnosti;

(b) zaštitu tehničkog integriteta javnih telekomunikacionih mreža ili usluga; ili

(v) osiguravanje da pružaoci usluga druge Strane ne pružaju usluge koje su ograničene rezervama koje su Strane izjavile u svojim Listama posebnih obaveza.

6. Pod uslovom da zadovoljavaju kriterijume navedene u stavu 5, uslovi za pristup i korišćenje mreža, ili javnih telekomunikacionih usluga mogu da uključuju:

(a) zahtev da se koriste određeni tehnički interfejsi, uključujući interfejs protokole za interkonekciju sa takvim mrežama i uslugama;

(b) zahteve, po potrebi, za interoperabilnost takvih usluga;

(v) homologaciju ili odobrenje terminalne, ili druge opreme u interfejsu sa mrežnim i tehničkim zahtevima koji se odnose na priključenje takve opreme na te mreže, i

(g) ograničenja u međupovezivanju privatnih iznajmljenih ili sopstvenih vodova sa takvim mrežama ili uslugama, ili sa vodovima koje su druga preduzeća iznajmila ili su u njihovom vlasništvu.

7. Nijedna odredba ovog člana ne sprečava Stranu da zahteva od privrednog društva zvanično obaveštavanje, da obezbedi licencu, koncesiju, dozvolu, registraciju, ili drugu vrstu odobrenja da bi moglo da pruža neku vrstu javne telekomunikacione usluge na njenoj teritoriji.

Član 31

Dostupnost kriterijuma za izdavanje dozvola

1. Kada se traži dozvola, sledeće informacije će biti javno dostupne:

(a) svi kriterijumi za izdavanje dozvola i uobičajen rok u kome se donosi odluka u vezi sa zahtevom za izdavanje dozvole, i

(b) uslovi i odredbe pojedinačnih dozvola.

2. Razlozi neodobravanja dozvole će, na zahtev, biti saopšteni podnosiocu zahteva.

Član 32

Delovanje glavnih pružalaca usluga

Postupanje glavnih pružalaca usluga

1. Svaka Strana će osigurati da glavni pružaoci usluga na njenoj teritoriji postupaju prema pružaocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane, na način koji nije manje povoljan od načina na koji oni postupaju, u sličnim okolnostima, prema svojim filijalama, zavisnim, ili nezavisnim pružaocima usluga, u pogledu:

(a) dostupnosti, pružanja, cena ili kvaliteta mrežnih ili sličnih javnih telekomunikacionih usluga, i

(b) dostupnosti tehničkih interfejsa neophodnih za međupovezivanje.

Zaštita konkurencije

1. Svaka Strana će sprovoditi odgovarajuće mere kako bi sprečila pružaoce usluga koji su, pojedinačno ili putem povezivanja, glavni pružaoci usluga na njenoj teritoriji, da uvedu, ili nastave da primenjuju praksu koja je protivna konkurenciji.

2. Praksa protivna konkurenciji navedena u stavu 1. obuhvata:

(a) preduzimanje antikonkurentskih aktivnosti unakrsnog subvencionisanja;

(b) korišćenje informacija dobijenih od konkurenata za postizanje antikonkurentnih rezultata, i

(v) neblagovremeno pružanje drugim pružiocima javnih telekomunikacionih usluga tehničkih informacija o bitnim elementima i komercijalno relevantnih informacija koje su tim pružiocima usluga potrebne za pružanje javnih telekomunikacionih usluga.

Obaveze u pogledu međupovezivanja koje se odnose na glavne pružaoce usluga

1. Svaka strana će osigurati da glavni pružalac usluga na njenoj teritoriji obezbedi interkonekciju za uređaje i opremu pružalaca javnih telekomunikacionih usluga druge Strane:

(a) na bilo kojoj tački, gde je to tehnički izvodljivo, u mreži glavnog pružaoca usluga;

(b) pod nediskriminatornim uslovima (uključujući tehničke standarde i specifikacije), i po nediskriminatornim cenama;

(v) kvaliteta koji nije lošiji od kvaliteta koji glavni pružalac usluga obezbeđuje za sopstvene slične usluge, za slične usluge nezavisnih pružalaca usluga, ili za svoje filijale, ili druga zavisna preduzeća;

(g) blagovremeno, i pod uslovima (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i po troškovno orijentisanim cenama, koji su transparentni, razumni, imajući u vidu ekonomsku izvodljivost, i dovoljno raščlanjeni tako da pružaoci usluga ne moraju da plaćaju za mrežne komponente ili postrojenja koja im nisu potrebna za usluge koje pružaju; i

(d) na zahtev, u dodatnim tačkama uz terminalne tačke mreže ponuđene većini korisnika, uz naknadu koja odražava troškove izgradnje neophodnih dodatnih uređaja.

2. Svaka Strana će osigurati da glavni pružalac usluga na njenoj teritoriji pruža pružiocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane mogućnost međupovezivanja njihovih uređaja i opreme sa uređajima i opremom glavnog pružaoca usluga putem referentne ponude za interkonekciju, ili druge standardne ponude za interkonekciju koja sadrži cene i uslove koje glavni pružalac usluga generalno nudi svim pružiocima javnih telekomunikacionih usluga. Pored toga, svaka Strana će obezbediti da pružaoci javnih telekomunikacionih usluga druge Strane imaju mogućnost da međupovežu svoje uređaje i opremu sa uređajima i opremom glavnog pružaoca usluga zaključenjem novog ugovora o interkonekciji.

3. Svaka Strana će obezbediti mogućnost da pružaoci usluga druge Strane dobiju cene i uslove potrebne za interkonekciju koju nudi glavni pružalac usluga. Takva mogućnost, kao minimum, uključuje obezbeđivanje:

(a) javne dostupnosti cena i uslova za međupovezivanje sa glavnim pružaocem usluga koje odredi regulatorno telo za telekomunikacije; ili

(b) javne dostupnosti referentne ponude za interkonekciju.

4. Svaka Strana će javno objaviti važeće procedure za pregovore o međupovezivanju sa glavnim pružaocem usluga na svojoj teritoriji.

Član 33

Ponuda i cene iznajmljenih vodova

1. Svaka Strana će osigurati da glavni pružaoci usluga na njenoj teritoriji pruže preduzećima druge Strane mogućnost korišćenja iznajmljenih vodova, kao javne telekomunikacione usluge, pod uslovima i po cenama koji su razumni i nediskriminatorni.

2. U svrhu stava 1, svaka Strana će ovlastiti svoje regulatorno telo za telekomunikacije da na njenoj teritoriji traži od glavnih pružalaca usluga da preduzećima druge Strane ponude iznajmljene vodove, po paušalnoj ceni, ili po cenama na osnovu kapaciteta i po troškovno orijentisanim cenama.

Član 34

Kolokacija

1. Svaka Strana će osigurati da glavni pružaoci usluga na njenoj teritoriji pruže pružaocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane, mogućnost fizičke kolokacije opreme potrebne za međupovezivanje, ili pristup raščlanjenim mrežnim elementima pod uslovima, i po troškovno orijentisanim cenama, koji su razumni, transparentni i nediskriminatorni.

2. Svaka Strana može da odredi, u skladu sa svojim nacionalnim zakonom i propisima, elemente iz stava 1.

Član 35

Pristup stubovima, kanalima, vodovima i pravo prolaza

Svaka Strana će osigurati da glavni pružaoci usluga na njenoj teritoriji obezbede pristup stubovima, kanalima, vodovima i svaka Strana će obezbediti prava prolaza pružaocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane pod uslovima i po cenama koji su razumni i nediskriminatorni.

Član 36

Preprodaja

Svaka strana će osigurati da glavni pružaoci usluga na njenoj teritoriji:

(a) Ponude za preprodaju, po razumnim cenama⁹, pružaocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane, javne telekomunikacione usluge koje takvi glavni pružaoci usluga pružaju u maloprodaji krajnjim korisnicima, i

(b) ne nameću diskriminatorne, ili neopravdane uslove, ili ograničenja u preprodaji takvih usluga¹⁰.

---

⁹ *Strana može da odredi razumne cene primenom bilo koje metodologije za koju smatra da je odgovarajuća.*

¹⁰ *Kada njeni nacionalni zakoni i propisi tako određuju, Strana može da zabrani preprodavcu da kupuje po veleprodajnim cenama javne telekomunikacione usluge koje su dostupne na nivou maloprodaje samo ograničenoj kategoriji korisnika, i nudi takve usluge drugoj kategoriji korisnika.*

Član 37

Raščlanjivanje mrežnih elemenata

1. Svaka Strana će ovlastiti svoja regulatorna tela za telekomunikacije da zahtevaju od glavnih pružalaca usluga na svojoj teritoriji da pružaocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane ponude pristup raščlanjenim mrežnim elementima pod uslovima, i po troškovno orijentisanim cenama koji su razumni, nediskriminatorni i transparentni, radi pružanja javnih telekomunikacionih usluga.

2. Svaka Strana može da utvrdi koji elementi mreže treba da budu dostupni na njenoj teritoriji i koji pružaoci usluga mogu da dobiju takve elemente u skladu sa njenim nacionalnim zakonima i propisima.

Član 38

Međupovezivanje

1. Svaka Strana će, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, osigurati na svojoj teritoriji da pružaoci javnih telekomunikacionih usluga pružaju, direktno ili indirektno, mogućnost interkonekcije pružaocima javnih telekomunikacionih usluga druge Strane.

2. U svrhu stava 1, svaka Strana će osigurati da pružaoci javnih telekomunikacionih usluga na njenoj teritoriji preduzimaju razumne mere za zaštitu poverljivosti komercijalno osetljivih informacija, ili informacija koje se odnose na pružaoce i krajnje korisnike javnih telekomunikacionih usluga i da takve informacije koriste samo za pružanje tih usluga.

Član 39

Prenosivost broja

Svaka strana će osigurati da pružaoci javnih telekomunikacionih usluga na njenoj teritoriji obezbeđuju prenosivost broja, na odgovarajući način i pod razumnim i nediskriminatornim uslovima.

Član 40

Fleksibilnost u izboru tehnologija

1. Nijedna Strana ne može da sprečava fleksibilnost pružaoca javnih telekomunikacionih usluga u izboru tehnologija koje koriste za pružanje svojih usluga, uključujući i mobilne bežične usluge, u skladu sa važećim tehničkim propisima Strana.

2. Nijedna odredba ovog člana neće se tumačiti kao sprečavanje regulatornog tela da zahteva, u slučaju da operater namerava da pruži drugačiji pristup uslugi koja je bila odobrena, dodatnu licencu, ili drugo odgovarajuće odobrenje za pružanje takve javne telekomunikacione usluge.

Član 41

Univerzalna usluga

1. Svaka Strana ima pravo da definiše vrstu obaveza za pružanje univerzalne usluge koju želi da uvede ili sprovodi.

2. Svaka Strana će upravljati svim obavezama pružanja univerzalne usluge koje usvoji ili sprovodi na transparentan, nediskriminatoran i konkurentski neutralan način, i osiguraće da ni jedna obaveza pružanja univerzalne usluge ne bude više opterećujuća nego što je to neophodno za vrstu univerzalne usluge koju je Strana definisala.

Član 42

Davanje, dodeljivanje i korišćenje ograničenih resursa

1. Svaka Strana će upravljati svojim postupcima za atribuciju, dodeljivanje i korišćenje ograničenih telekomunikacionih resursa, uključujući frekvencije i brojeve, na objektivan, prikladan, transparentan i nediskriminatoran način, izuzimajući one koji su namenjeni za državnu upotrebu.

2. Mere jedne Strane koje se odnose na atribuciju i dodeljivanje spektra i upravljanje frekvencijama ne predstavljaju mere koje su, same po sebi, nekompatibilne sa članom 4. (Pristup tržištu).

3. Shodno tome, svaka Strana zadržava pravo da ustanovi, primeni i vodi politike upravljanja frekvencijama koje za posledicu mogu da imaju ograničavanje broja pružalaca javnih telekomunikacionih usluga, pod uslovom da se to radi na način kompatibilan sa drugim odredbama ovog protokola. Osim toga, svaka Strana zadržava pravo da izvrši atribuciju i dodelu opsega frekvencija uzimajući u obzir sadašnje i buduće potrebe i raspoloživost spektra.

4. Strane će obezbediti javni uvid u trenutno stanje dodeljenih frekvencijskih opsega, ali se od njih ne zahteva da daju detaljnu identifikaciju frekvencija dodeljenih za posebnu državnu upotrebu.

5. Kada se opredeljuje spektar za nevladine telekomunikacione usluge, svaka Strana će obezbediti otvoren i transparentan proces javne rasprave, u kome će se razmatrati javni interes.

Ove procedure će biti bazirane, generalno, na tržišnom pristupu u dodeljivanju spektra za nevladine zemaljske telekomunikacione usluge.

Član 43

Regulatorno telo

1. Svaka strana će osigurati da njeno regulatorno telo za telekomunikacije bude nezavisno, odvojeno i da ne odgovara bilo kom pružaocu javnih telekomunikacionih usluga.
2. U ovu svrhu, svaka Strana će osigurati da njeno regulatorno telo za telekomunikacije nema finansijske interese, ili operativne funkcije ni kod jednog pružaoca javnih telekomunikacionih usluga.
3. Svaka Strana će osigurati da odluke i procedure njenog regulatornog tela budu nepristrasne u odnosu na sve učesnike na tržištu. U tu svrhu, svaka Strana će osigurati da bilo koji finansijski interes koji Strana ima kod pružaoca javnih telekomunikacionih usluga ne utiče na odluke i postupke njenog regulatornog tela za telekomunikacije.
4. Nijedna strana neće primenjivati prema nekom pružaocu javnih telekomunikacionih usluga tretman koji je povoljniji od onog koji se primenjuje prema sličnom pružaocu usluga druge Strane, opravdavajući takav tretman time što je pružalac usluga koji dobija povoljniji tretman u celosti ili delom u vlasništvu države bilo koje od Strana.

Član 44

Rešavanje domaćih telekomunikacionih sporova

Svaka Strana će osigurati postojanje unutrašnjih mehanizama za rešavanje sporova, u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom.

Član 45

Transparentnost

U skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, svaka Strana će osigurati u meri u kojoj je to moguće:

- (a) da se odmah objave, ili učine javno dostupnim propisi kojima se ustanovljava regulatorno telo za telekomunikacije, uključujući osnov takvog propisa,
- (b) da se zainteresovanim licima, koliko je to moguće, pruži odgovarajuće javno obaveštenje i mogućnost davanja komentara na sve propise koji predloži regulatorno telo za telekomunikacije, i
- (v) da se javnost upozna sa merama koje se odnose na javne telekomunikacione mreže i usluge, uključujući i mere koje se odnose na:
  - (i) cene i druge uslove usluga;

- (ii) specifikacije tehničkih interfejsa;
- (iii) uslove za priključenje terminalne i druge opreme na javnu telekomunikacionu mrežu;
- (iv) zahteve koji se odnose na zvanično obaveštavanje, licence, dozvole, registracije ili druga odobrenja, ako postoje;
- (v) informacije o odgovornim telima za izradu, izmenu i usvajanje mera vezanih za standarde koji utiču na pristup i korišćenje, i
- (vi) postupke koji se odnose na rešavanje telekomunikacionih sporova, koji su navedeni u članu 44. (Rešavanje domaćih telekomunikacionih sporova).

Član 46

Standardi i međunarodne organizacije

Strane priznaju važnost međunarodnih standarda za globalnu kompatibilnost i interoperabilnost mreža ili telekomunikacionih usluga i obavezuju se da promovišu takve standarde kroz rad nadležnih međunarodnih tela, uključujući Međunarodnu uniju za telekomunikacije i Međunarodnu organizaciju za standardizaciju.

IV Odeljak FINANSIJSKE USLUGE

Član 47

Obuhvat i definicije

1. Ovaj odeljak utvrđuje principe regulatornog okvira za sve finansijske usluge za koje se preuzimaju posebne obaveze iz Aneksa I (Lista posebnih obaveza). Strane konstatuju da će osnivanje, organizacija i poslovanje ogranka davalaca finansijskih usluga, kao oblika komercijalnog prisustva, biti u skladu sa Listama posebnih obaveza Strana.

2. U smislu ovog odeljka:

"finansijska usluga" je svaka usluga finansijske prirode koju nudi davalac finansijskih usluga jedne Strane. Finansijske usluge obuhvataju sve usluge osiguranja i usluge povezane sa osiguranjem, kao i sve bankarske i druge finansijske usluge (isključujući osiguranje). Finansijske usluge obuhvataju sledeće aktivnosti:

(a) Usluge osiguranja i ostale usluge povezane sa osiguranjem:

(i) direktno osiguranje (uključujući saosiguranje): životno osiguranje, neživotno osiguranje;

(ii) reosiguranje i retrocesija;

(iii) posredovanje u osiguranju, kao što su posredovanje i zastupanja u osiguranju; i

(iv) pomoćne usluge u osiguranju, kao što su konsultantske usluge, aktuara, procene rizika i naplate oštetnih zahteva; i

(b) Bankarske i ostale finansijske usluge (isključujući osiguranje)

(v) primanje depozita i ostalih novčanih sredstava za koje postoji obaveza vraćanja od stanovništva;

(vi) davanje svih vrsta kredita, uključujući potrošačke kredite, hipotekarne kredite, faktoring i finansiranje komercijalnih transakcija;

(vii) finansijski lizing;

(viii) sve platne usluge i usluge prenosa novca, uključujući kreditne, platne i debitne kartice, putne čekove i bankovne menice;

(ix) garancije i druga jemstva;

(x) trgovanje za sopstveni račun, ili za račun klijenta, bilo na berzi, na tržištu hartija od vrednosti, vanberzanskom tržištu ili na drugi način, sledećim:

A. instrumentima tržišta novca (uključujući čekove, menice i potvrde o depozitu);

B. devizama;

C. izvedenim finansijskim instrumentima koji obuhvataju, ali se ne ograničavaju na fjučerse i opcije;

D. instrumentima deviznog kursa i kamatnih stopa, uključujući proizvode kao što su svopovi i terminski ugovori o kamati;

E. prenosivim hartijama od vrednosti; i

F. drugim utrživim instrumentima i finansijskim sredstvima, kao i zlatnim polugama;

(xi) učestvovanje u izdavanju (javnom i nejavnom svih vrsta hartija od vrednosti, uključujući usluge pokroviteljstva u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa, usluge u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa i pružanje usluga u vezi sa tim izdavanjem;

(xii) posredovanje na tržištu novca;

(xiii) upravljanje sredstvima, kao što su upravljanje gotovinom ili portfoliom, svi oblici upravljanja kolektivnim investiranjem, penzionim fondom, usluge čuvanja, usluge deponovanja i usluge plasiranja, upotrebe i upravljanja za tuđ račun;

(xiv) usluge poravnanja i kliringa za finansijska sredstva, uključujući i hartije od vrednosti, finansijske derivatne i druge instrumente;

(xv) pružanje i prenos finansijskih informacija i obrada finansijskih podataka sa odgovarajućim softverom drugih davalaca finansijskih usluga; i

(xvi) savetodavne, posredničke i ostale dodatne finansijske usluge za sve aktivnosti navedene u tačkama od (v do xv), uključujući reference o kreditnoj sposobnosti i analize, istraživanje i savetovanje u oblasti ulaganja i portfelja, savetovanje u pogledu preuzimanja i restrukturiranja i strategije preduzeća;

"davalac finansijskih usluga" je svako fizičko ili pravno lice jedne Strane koje želi da pruža, ili pruža finansijske usluge i ne uključuje javne državne institucije;

"nova finansijska usluga" je usluga finansijske prirode, uključujući usluge vezane za postojeće i nove proizvode, ili način na koji se proizvod realizuje, koju ne pruža ni jedan davalac finansijskih usluga na teritoriji jedne Strane, a koja se pruža na teritoriji druge Strane;

"državna institucija" znači:

(a) vlada, centralna banka ili monetarno telo jedne Strane ili subjekt koji je u vlasništvu ili pod kontrolom Strane, koji se uglavnom bavi vršenjem državnih funkcija ili aktivnostima u državne svrhe, i ne obuhvata subjekte koji se uglavnom bave komercijalnim pružanjem finansijskih usluga; ili

(b) privatni subjekt, koji obavlja funkcije koje obično obavljaju centralna banka ili monetarno telo, kada vrše te funkcije.

Član 48

Izuzeci iz prudencijalnih razloga

1. Svaka strana može da uvede ili sprovodi mere iz prudencijalnih razloga¹¹, uključujući:

(a) za zaštitu investitora, deponenata, vlasnika polisa, ili lica prema kojima davalac finansijskih usluga ima povereničke obaveze; ili

(b) obezbeđivanje integriteta i stabilnosti finansijskog sistema Strane.

2. Ove mere neće biti više opterećujuće nego što je to neophodno za postizanje njihovog cilja, a kada one nisu u skladu sa drugim odredbama ovog odeljka ne smeju se koristiti kao sredstvo za izbegavanje posebnih obaveza Strana, ili obaveza predviđenih tim odredbama.

3. Nijedna odredba ovog odeljka neće se tumačiti kao zahtev da Strane javno objave informacije koje se odnose na poslove i račune pojedinačnih potrošača, ili bilo koje poverljive, ili vlasničke informacije koje su u posedu državnih institucija.

4. Ne dovodeći u pitanje druge instrumente prudencijalne regulative prekogranične trgovine finansijskim uslugama, svaka od Strana može da zahteva da se davaoci prekograničnih finansijskih usluga druge Strane i finansijski instrumenti registruju.

---

¹¹ Podrazumeva se da izraz "prudencijalni razlozi" može da obuhvata čuvanje sigurnosti, stabilnosti, integriteta ili finansijske odgovornosti pojedinačnih pružalaca finansijskih usluga.

Član 49

Transparentnost

1. Strane konstatuju da transparentni propisi i politike koje regulišu aktivnosti davalaca finansijskih usluga zauzimaju važno mesto u međusobnom olakšavanju pristupa stranih davalaca finansijskih usluga tržištu druge strane i njihovog poslovanja na njemu. Strane se obavezuju da promovišu regulatornu transparentnost u finansijskim uslugama.
2. Nadležni organi Strana će omogućiti zainteresovanim licima druge Strane da se upoznaju sa domaćim zahtevima i važećim procedurama za podnošenje zahteva koji se odnose na pružanje finansijskih usluga.
3. Kada je potrebna dozvola, ili odobrenje za pružanje finansijskih usluga, nadležni organi Strana će obezbediti da uslovi za dobijanje takve dozvole, ili odobrenja budu javno dostupni.
4. Strane će obezbediti da se sve mere opšte primene na koje se odnosi ovaj odeljak sprovede na razuman, objektivan i nepristrasan način.
5. U meri u kojoj je to moguće, Strane će ostaviti dovoljno vremena od objavljivanja konačnih propisa opšte primene do njihovog stupanja na snagu.
6. Strane će obezbediti da pravila opšte primene koja uvedu, ili sprovode samoregulišuće organizacije Strana budu odmah objavljene, ili da se na drugi način učine dostupnim tako da se zainteresovanim stranama omogući da se s njima upoznaju.
7. Strane će održavati, ili uspostaviti odgovarajuće mehanizme za odgovaranje na upite zainteresovanih strana vezane za mere opšte primene obuhvaćene ovim odeljkom.

Član 50

Samoregulatorne organizacije

Kada jedna Strana traži članstvo ili učešće, ili pristup bilo kojoj samoregulatornoj organizaciji, berzi ili tržištu hartijama od vrednosti ili terminskim poslovima, klirinškoj agenciji, ili bilo kojoj drugoj agenciji, organizaciji ili udruženju, da bi davaoci finansijskih usluga druge Strane mogli da pružaju finansijske usluge pod jednakim uslovima kao pružaoci finansijskih usluga Strane, ili kada jedna Strana direktno, ili indirektno takvim subjektima daje povlastice, ili prednosti u pružanju finansijskih usluga, ta Strana će osigurati da takvi subjekti daju nacionalni tretman davaocima finansijskih usluga druge Strane.

Član 51

Platni i klirinški sistemi

Pod uslovima koji odgovaraju nacionalnom tretmanu, svaka Strana će davaocima finansijskih usluga druge Strane ustanovljenim na njenoj teritoriji odobriti pristup platnim i klirinškim sistemima koje vode državne institucije i zvaničnim sredstvima za finansiranje i refinansiranje dostupnim u uobičajenom toku redovnog poslovanja. Cilj ovog stava nije da omogući pristup zajmodavcu druge Strane u krajnjoj instanci.

Član 52

Nove finansijske usluge

1. Svaka Strana će dozvoliti davaocima finansijskih usluga druge Strane koji su uspostavljeni na njenoj teritoriji da pružaju bilo koje nove finansijske usluge čije bi pružanje ta Strana dozvolila sopstvenim davaocima finansijskih usluga, u okvirima podsektora i finansijskih usluga za koje se obavezala u svojoj Listi posebnih obaveza, uz poštovanje odredbi, ograničenja, uslova i zahteva utvrđenih u toj Listi posebnih obaveza, u sličnim okolnostima, u skladu sa nacionalnim zakonom, pod uslovom da uvođenje novih finansijskih usluga ne zahteva donošenje novog zakona, ili izmenu postojećeg zakona.

2. Strana može da odredi institucionalni i pravni oblik preko kojeg usluga može da se pruža i može da zahteva odobrenje za pružanje usluge. Kada je takvo odobrenje potrebno, odluka o njemu će se doneti u razumnom vremenskom roku, a odobrenje može da se uskrati samo iz prudencijalnih razloga.

Član 53

Prenos i obrada informacija

U skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, nijedna Strana neće preduzeti mere koje sprečavaju prenos informacija na teritoriju Strane ili sa nje, ili obradu finansijskih informacija, uključujući i prenose podataka elektronskim putem, ili mere koje, u skladu s pravilima uvoza informacija koja su u saglasnosti sa međunarodnim sporazumima, sprečavaju prenošenje opreme, kada su takvi prenosi informacija, obrade finansijskih informacija ili prenošenje opreme neophodni za obavljanje redovnog poslovanja davalaca finansijske usluge druge Strane. Nijedna odredba ovog člana ne ograničava pravo Strana da štite podatke o ličnosti, ličnu privatnost i poverljivost pojedinačnih evidencija i računa pod uslovom da se takvo pravo ne koristi za zaobilaženje odredbi ovog odeljka.

Član 54

Posebna izuzeća

1. Nijedna odredba ovog odeljka neće se tumačiti kao sprečavanje Strana, uključujući njihove državne institucije, da na svojim teritorijama sprovode aktivnosti, ili pružaju usluge koje isključivo čine deo javnog penzionog sistema, ili zakonskog sistema socijalne sigurnosti, osim kada te aktivnosti mogu da pružaju, kako je predviđeno njihovim nacionalnim propisima, davaoci finansijskih usluga državnim, ili privatnim institucijama.

2. Nijedna odredba ovog odeljka ne primenjuje se na aktivnosti koje sprovodi centralna banka, ili monetarno telo, ili bilo koja druga državna institucija u sprovođenju monetarne, ili kursne politike.

3. Nijedna odredba ovog odeljka neće se tumačiti kao sprečavanje Strana, uključujući i njihove državne institucije, da na svojim teritorijama sprovode aktivnosti ili pružaju usluge isključivo za račun, ili sa garancijom, ili korišćenjem finansijskih sredstava Strane, uključujući njene državne institucije, osim kada te aktivnosti mogu da pružaju, kako je predviđeno njihovim nacionalnim propisima, davaoci finansijskih usluga konkurentno sa državnim, ili privatnim institucijama.

Član 55

Rešavanje sporova

Na rešavanje sporova između Strana koji su proistekli iz ovog odeljka, primenjivaće se odredbe člana 22. (Procedura obaveštavanja i konsultacija za primenu mera) Sporazuma i u njemu će učestvovati relevantni eksperti Strana.

Član 56

Priznavanje prudencijalnih mera

1. Strana može da prizna prudencijalne mere druge Strane u određivanju načina primene mera vezanih za finansijske usluge. Takvo priznanje, koje može da se postigne usklađivanjem, ili na drugi način, može da se bazira na sporazumu, ili aranžmanu koji su Strane zaključile, ili može da se nezavisno dogovori.

2. Strana koja je potpisnica sporazuma ili aranžmana koji pripada vrstama navedenim u stavu 1. sa trećom stranom, bilo u trenutku stupanja na snagu ovog protokola ili nakon toga, obezbediće odgovarajuću mogućnost drugoj Strani da pregovara o svom pristupanju takvim sporazumima, ili aranžmanima, ili njima sličnim, u okolnostima u kojima bi postojala jednaka regulativa, nadzor, sprovođenje takve regulative i, ako je potrebno, procedure u vezi sa razmenom informacija između potpisnica sporazuma, ili aranžmana. Kada se Strana nezavisno saglasi s priznanjem, ona će pružiti odgovarajuću mogućnost drugoj Strani da dokaže postojanje takve okolnosti.

V Odeljak DRUMSKI TRANSPORT I POMOĆNE USLUGE

Član 57

Oblast primene

Ovaj odeljak se primenjuje na mere koje primenjuju Strane, a koje utiču na trgovinu u međunarodnom drumskom saobraćaju i pomoćnim uslugama.

Član 58

Definicije

Za potrebe ovog odeljka:

"**vozilo**" je komercijalno (teretno) motorno vozilo ili skup vozila registrovanih kod jedne Strane koje se koristi isključivo za prevoz robe;

"**prevoz tereta u međunarodnom drumskom saobraćaju**" je:

(a) vožnja natovarenog, ili nenatovarenog vozila od polazišta ili do odredišta na teritoriji Strane;

(b) tranzit natovarenog, ili nenatovarenog vozila.

"**pomoćne usluge**" su usluge klasifikovane pod CPC 741, 742, 748 i 749 koje se pružaju kao podrška prevozu tereta u međunarodnom drumskom saobraćaju;

"**izmenjivi transportni sud**" je deo vozila namenjen za nošenje tereta, koji ima nosače i koji može, pomoću uređaja koji je deo vozila, da se odvoji od vozila i posle ponovo sa njim spoji;

"**kvarljiva roba**" je roba koja brzo propada zbog svojih prirodnih karakteristika, naročito u odsustvu odgovarajućih uslova skladištenja.

Član 59¹²

Administrativni i tehnički zahtevi

Strane neće uvoditi niti sprovoditi administrativne i tehničke zahteve koji nisu zasnovani na objektivnim i transparentnim kriterijumima, kao što su kompetentnost i sposobnost pružanja usluge, i osiguraće da takvi zahtevi ne predstavljaju proizvoljnu, ili neopravdanu diskriminaciju, ili prikriveno ograničavanje trgovine uslugama obuhvaćene ovim odeljkom.

---

¹² *Ovaj član se neće primenjivati na zahteve koji se odnose na podelu kvota za međunarodni robni transport i na izdavanje transportnih dozvola.*

Član 60

Kretanje transportne opreme¹³

Svaka Strana će dozvoliti prekogranično kretanje i tranzit transportne opreme kao što su kontejneri i transportna oprema neophodni za pružanje usluga obuhvaćenih ovim odeljkom, pod razumnim i nediskriminatornim uslovima.

---

¹³ *Radi veće sigurnosti, prikolice i poluprikolice su obuhvaćene definicijom vozila i ne smatraju se transportnom opremom.*

Član 61

Posebne rute

Strane neće uvoditi niti sprovesti mere kojima se od pružalaca usluga druge Strane traži da koriste posebne rute, koje se ne primenjuju na vlastite slične pružaoce usluge.

Član 62

Obavezni načini prevoza

Nijedna Strana ne može da uvede, ili sprovođi bilo kakve diskriminatorne mere koje sprečavaju pružaoce usluga druge Strane da koriste onaj način prevoza kome daju prednost.

Član 63

Kvarljiva roba

Strane konstatuju bitnu ulogu drumskog prevoza za blagovremenu isporuku kvarljive robe, i u cilju sprečavanja gubitka, ili propadanja kvarljive robe koji se mogu izbeći one će:

(a) dati odgovarajući prioritet pružiocima usluga i njihovim vozilima koja nose kvarljivu robu prilikom određivanja vremena pregleda kad je on propisan za prelazak granica, i

(b) nastojati da izbegnu određivanje restriktivnih mera koje sprečavaju blagovremenu isporuku kvarljive robe.

Član 64

Kazne

1. Strane će osigurati da kazne koje naplaćuju njeni nadležni organi budu razumne, nediskriminatorne i da su unapred utvrđene zakonom dovoljno detaljno da pružaoци usluga mogu da unapred procene kolike se kazne naplaćuju za svaki prekršaj.

2. Strane će osigurati da, nakon što se pružaoци usluga, ili vozilu jedne Strane naplati kazna za prekršaj, on ne bude ponovo kažnjen za isti prekršaj.

Član 65

Pristup infrastrukturi i njeno korišćenje

Strane neće uvoditi niti sprovesti bilo koje mere kojima bi se pružiocima usluga druge Strane uskratio pristup i korišćenje relevantne transportne infrastrukture¹⁴ pod razumnim i nediskriminatornim uslovima.

---

¹⁴ U smislu ovog člana relevantna transportna infrastruktura je bilo koja infrastruktura, uključujući putne objekte, neophodna za pružanje usluga, koja se generalno stavlja na raspolaganje pružiocima usluga.

Član 66

Transparentnost

1. Svaka strana će objaviti na internetu relevantne mere koje utiču na pružanje usluga obuhvaćenih ovim odeljkom, uključujući, gde je to primereno, informacije o:

- (a) težini i dimenzijama vozila,
- (b) fiskalnoj taksi,
- (v) graničnim formalnostima,
- (g) socijalnim i ekološkim propisima,
- (d) kaznama.

2. Svaka Strana će na internetu odmah postaviti informacije u vezi sa bilo kojim izmenama, novim propisima i međunarodnim sporazumima koji utiču na pružanje usluga obuhvaćenih ovom odeljkom.

Član 67

Profesionalni vozači

Profesionalni vozači jedne Strane mogu da borave na teritoriji druge Strane bez vize maksimalno 90 dana u toku perioda od 180 dana.

Član 68

Odnos prema Protokolu

U slučaju neusaglašenosti između odredbi ovog odeljka i drugih delova ovog protokola, primenjuju se odredbe ovog odeljka.

VI Odeljak ELEKTRONSKA TRGOVINA

Član 69

Definicije

Za potrebe ovog odeljka:

"**dostava**" je računarski program, tekst, video, slika, zvučni zapis, ili druga dostava koja je digitalno kodirana; i

"**elektronska trgovina**" je svaka komercijalna aktivnost koja se vrši elektronskim putem.

Član 70

Ciljevi i obuhvat

1. Konstatujući da elektronska trgovina povećava mogućnosti trgovine u mnogim sektorima, Strane se slažu da promovišu razvoj elektronske trgovine među sobom, posebno sarađujući na pitanjima koja elektronska trgovina otvara u skladu sa odredbama ovog odeljka.
2. Strane će usvojiti, ili primenjivati nacionalne pravne okvire koji predviđaju zaštitu podataka o ličnosti. U izradi ovih okvira za zaštitu podataka o ličnosti, Strane treba da uzmu u obzir načela i smernice relevantnih međunarodnih tela.
3. Uzimajući u obzir potencijal elektronske trgovine kao instrumenta socijalnog i ekonomskog razvoja, Strane konstatuju važnost jasnosti, transparentnosti i predvidljivosti u svojim nacionalnim regulatornim okvirima za olakšavanje razvoja elektronske trgovine.
4. Ovim odeljkom se ne uvodi obaveza Strana da dozvole dostave koje se prenose elektronskim putem, osim u skladu sa obavezama Strana predviđenim u drugim odredbama ovog protokola.
5. Strane konstatuju važnost slobodnog protoka informacija na internetu, i pri tom se slažu da on ne sme da ugrožava prava vlasnika intelektualne svojine s obzirom na važnost zaštite prava intelektualne svojine na internetu.

Član 71

Carine za elektronske dostave

1. Strane neće uvoditi carinu na dostave koje se prenose elektronskim putem između Strana, u skladu sa stavom 5. Ministarske odluke STO od 7. decembra 2013. godine u vezi sa Programom rada za elektronsku trgovinu (WT/MIN (13)/32-WT/L/907).
2. Strane zadržavaju pravo da usklade svoju praksu iz stava 1. u skladu sa bilo kojim budućim ministarskim odlukama STO u vezi sa Programom rada za elektronsku trgovinu.
3. Zbog veće sigurnosti, stav 1. ne sprečava Strane da uvedu internu taksu ili drugu internu naknadu za dostave koje se prenose elektronskim putem, pod uslovom da se taksa ili naknada odrede na način koji je u skladu sa ovim protokolom.

Član 72

Razmena mišljenja o elektronskoj trgovini

1. Strane se slažu da razmenjuju mišljenja o regulatornim pitanjima koja otvara elektronska trgovina, između ostalog, i o sledećim pitanjima:
  - (a) priznavanje sertifikata za elektronske potpise koji se izdaju građanima i olakšavanje prekograničnih sertifikacionih usluga;
  - (b) odgovornost pružalaca posredničkih usluga u pogledu prenosa, ili čuvanja informacija;

(v) tretman neželjenih elektronskih komercijalnih poruka;

(g) zaštita podataka o ličnosti i zaštita potrošača i preduzeća od prevarnih i obmanjujućih komercijalnih praksi u sferi elektronske trgovine;

(d) druga pitanja relevantna za razvoj elektronske trgovine.

2. Razmena mišljenja iz stava 1. može da se vodi u obliku razmene informacija o odgovarajućim zakonima, propisima i drugim merama Strana u vezi sa ovim pitanjima, kao i o iskustvima u primeni takvih zakona, propisa i drugih mera.

VII Odeljak KOPRODUKCIJA FILMOVA I TV SERIJA

Član 73

Cilj

Konstatujući da koprodukcija može da posluži razvoju proizvodnje filmova i TV serija i da podstakne dalji razvoj kulturnih i tehnoloških veza između Strana, ovaj odeljak ima za cilj da Stranama olakša koprodukciju filmova i TV serija ustanovljavanjem odgovarajućih pravila.

Član 74

Obuhvat i definicije

1. Ovaj odeljak se primenjuje na mere Strana koje utiču na koprodukciju filmova i TV serija.

2. U smislu ovog odeljka:

"**nadležni organi**" su ili nadležni organi koji su odgovorni za sprovođenje ovog odeljka, ili odnosi nadležni organi svake od Strana, kako je primereno u konkretnom slučaju. Nadležni organi su:

U Republici Srbiji: Ministarstvo kulture i informisanja, Filmski centar Srbije, ili njihovi pravni sledbenici;

U Republici Turskoj: Ministarstvo kulture i turizma, Generalna direkcija za kinematografiju, ili njihovi pravni sledbenici,

"**koproducent**" je lice, ili subjekt osnovan na teritoriji Strana koji preuzima aranžmane neophodne za pravljenje i finansiranje kinematografskog dela i obezbeđivanje drugih uslova, koji je vezan ugovorom o koprodukciji;

"**koprodukcija**" je kinematografsko delo, sa ili bez pratećeg zvuka, bez obzira na dužinu ili žanr, uključujući igrane, animirane i dokumentarne filmove, namenjeno da se prvo prikazuju u bioskopima, ili na televizijskim kanalima.

Član 75

Odobravanje i procedure

1. Koprodukciju filmova, ili TV serija shodno ovom odeljku odobravaju nadležni organi.
2. Prijava za odobrenje statusa koprodukcije predviđenog ovim odeljkom podnosi se u skladu sa procedurom definisanom u Dodatku, koji čini sastavni deo ovog odeljka. Međutim, nadležni organi mogu da, u datom slučaju, zajednički odobre koproducentima da deluju u skladu sa ad-hok pravilima, koja zajednički odobravaju.
3. Odobrenje se neće dati za projekat u kojem su koproducenti povezani zajedničkim upravljanjem ili kontrolom, osim ukoliko je takvo udruživanje ustanovljeno posebno za svrhu samog koprodukcionog projekta.
4. Odobrenje predloga za koprodukciju filma, ili TV serije od strane nadležnih organa ne podrazumeva bilo kakvu dozvolu, ili odobrenje za prikazivanje, ili distribuciju proizvedenog filma, ili TV serije.
5. Koprodukciono filmovi, ili TV serije će se snimati, obrađivati, presnimavati, ili titlovati, do stvaranja verzije za premijerno prikazivanje u zemljama koproducenta koji učestvuju u projektu. Međutim, ako scenario, ili predmet filma, ili TV serije to zahtevaju, nadležni organi mogu da odobre lokacijsko snimanje, eksterijera, ili enterijera, u zemlji koja ne učestvuje u koprodukciji. Slično tome, ukoliko u zemlji koja učestvuje u koprodukciji nisu dostupne usluge obrade, presnimavanje, ili titlovanja zadovoljavajućeg kvaliteta, nadležni organi mogu da odobre nabavku takvih usluga od pružalaca usluga u trećoj državi.

Član 76

Uslovi za koprodukciju

1. Ukoliko koproducent jedne Strane ne ispuni uslove po kojima je ta Strana odobrila koprodukciju, ili materijalno prekrši odredbe Odeljka o koprodukciji, druga Strana može da poništi koprodukciono status produkcije i prateća prava i povlastice.
2. Da bi se kvalifikovali za dobijanje povlastica, koje obezbeđuje status, koprodukcije, koproducenti će svojim nadležnim organima dostaviti dokaze da imaju odgovarajuću tehničku organizaciju, adekvatnu finansijsku podršku, priznat profesionalni ugled i kvalifikacije potrebne za uspešno završavanje produkcije.
3. Da bi imali pravo na povlastice u skladu sa ovim odeljkom, koproducenti treba da ispunjavaju zahteve odgovarajućih zakona i propisa svake od uključenih Strana.

Član 77

Uslovi za fizička lica

1. Producenti, koproducenti, pisci, scenaristi, glumci, režiseri, stručno osoblje i tehničari koji učestvuju u koprodukcijama moraju da budu državljani Strana u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom tih Strana.
2. Producenti, koproducenti, pisci, scenaristi, glumci, režiseri, stručno osoblje i tehničari koji učestvuju u koprodukcijama mogu da žive u trećim zemljama.
3. Ako koprodukcija tako zahteva, može da se dozvoli učešće stručnjaka koji ne ispunjavaju uslove iz stava (1), samo u izuzetnim okolnostima i uz saglasnost nadležnih organa.
4. Svaka Strana mora da ispuni obaveze vezane za socijalnu sigurnost članova produkcijske ekipe koji su državljani Strana, u skladu sa odgovarajućim zakonskim propisima Strana o socijalnoj sigurnosti.
5. Korišćenje bilo kojih drugih jezika u koprodukciji, osim jezika dozvoljenih u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom Strana, može da se doda u koprodukciji ako tako zahteva scenario.

Član 78

Nacionalni tretman

1. Svaku koprodukciju proizvedenu u skladu sa ovim odeljkom, nadležni organi će smatrati nacionalnim filmom, ili nacionalnom TV serijom, u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom Strana. Takve koprodukcije imaju pravo na povoljnosti predviđene nacionalnim zakonodavstvima Strana, ili na one koje bi mu pojedinačne Strane odredile. Ove povoljnosti stiže isključivo koproducent Strane koja ih je odobrila.
2. U pogledu svih pitanja koja se tiču plasiranja, ili izvoza koprodukcionog filma, ili TV serije, Strane će koprodukcionom filmu, ili TV seriji odobriti isti status i tretman kao domaćoj produkciji, u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom Strana.

Član 79

Plasiranje u trećim zemljama koje propisuju kvote

1. Ako se koprodukciono film, ili TV serija plasira u zemlji koja ima propisane kvote, za obe Strane, koprodukcija se uključuje u kvotu zemlje iz koje je većinski koproducent. U slučaju da su doprinosi koproducenta jednaki, koprodukcija se uključuje u kvotu Strane čiji državljanstvo ima režiser koprodukcije.
2. Ako se koprodukciono film, ili TV serija plasira u zemlji koja ima propisane kvote samo za jednu od Strana, koprodukciono film, ili TV seriju će plasirati ona Strana za koju nije propisana kvota.

Član 80

Označavanje koprodukcije i prijava na festivalima

1. Svi koprodukcionni filmovi, ili TV serije biće označeni kao "tursko-srpska koprodukcija" ili "srpsko-turska koprodukcija".
2. Takva identifikacija se pojavljuje zasebno u špici filma, ili TV serije, u svim komercijalnim reklamnim i promotivnim materijalima i uvek kada se koprodukcijski filmovi, ili TV serije prikazuju na bilo kom javnom događaju.
3. Osim ako se nadležni organi drugačije ne dogovore, koprodukcione filmove, ili TV serije na međunarodne festivale prijavljuje Strana većinskog koproducenta.
4. Koprodukcione filmove, ili TV serije proizvedene sa jednakim doprinosima na međunarodne festivale prijavljuje ona Strana čije državljanstvo ima režiser.

Član 81

Doprinos u koprodukciji

1. Finansijski doprinosi producenata Strana mogu da budu u rasponu od dvadeset (20) do osamdeset (80) posto za svaki koprodukcionni film, ili TV seriju. Pored toga, od koproducenta će se tražiti da daju efikasan tehnički i kreativan doprinos, srazmeran njihovom finansijskom ulaganju u koprodukcionni film, ili TV seriju. Tehnički i kreativni doprinos treba da se sastoji od zajedničkog udela pisaca, glumaca, osoblja tehničke produkcije, laboratorija i objekata.
2. Svaki izuzetak od gore navedenih principa moraju da odobre nadležni organi koji mogu, u posebnim slučajevima, da odobre da odgovarajući finansijski doprinosi producenata dveju zemalja budu u rasponu od deset (10) do devedeset (90) posto.
3. U slučaju da srpskog koproducenta ili turskog koproducenta sačinjava više produkcijskih preduzeća, finansijski doprinos svakog preduzeća ne sme da bude manji od pet (5) posto od ukupnog budžeta koprodukcionog filma ili TV serije.
4. U slučaju da je producentu iz treće države odobreno da učestvuje u koprodukciji, njegov finansijski doprinos ne može da bude manji od deset (10) posto. U slučaju da koproducenta iz treće države sačinjava nekoliko produkcijskih preduzeća, finansijski doprinos svakog preduzeća ne sme da bude manji od pet (5) posto od ukupnog budžeta koprodukcionog filma ili TV serije.

Član 82

Ulazak i privremeni boravak fizičkih lica i unos filmske ili televizijske opreme

1. U skladu sa svojim zakonskim propisima, svaka Strana će olakšati ulazak i privremeni boravak umetničkog i tehničkog osoblja i glumaca koje su angažovali koproducenti Strana za potrebe koprodukcije.
2. Strane će olakšati unošenje i iznošenje bilo koje filmske, ili televizijske opreme potrebne za proizvodnju koprodukcionih filmova, ili TV serija, kako je predviđeno ovim odeljkom, u skladu sa njihovim zakonodavstvom.

Član 83

Podela dobiti

Podela dobiti između koproducenta treba da bude srazmerna doprinosu svakog koproducenta.

Član 84

Prava intelektualne svojine

1. Za svrhe ovog odeljka i odredbi iz stava 3 (a) njegovog Dodatka, koproducenti će osigurati da prava intelektualne svojine, u meri u kojoj su uključena u bilo kojem elementu kinematografskog dela, pripadaju licima koja su učestvovala u stvaranju tog dela kao autorska prava autora i/ili prava nosilaca autorskih prava prema nacionalnim zakonima Strana. Takva prava intelektualne svojine će biti licencirana Stranama u pismenoj formi, pod uslovima koji su dovoljni za zadovoljenje ciljeva ovog odeljka.
2. Raspodela prava intelektualne svojine u koprodukcionom filmu, ili TV seriji, uključujući pitanja njihovog vlasništva i licenciranje, regulisaće se u ugovoru o koprodukciji.
3. Svaki koproducent će imati slobodan pristup svim originalnim koprodukcionim materijalima i pravo da ih umnožava ili štampa, ali ne i pravo da na bilo koji način koristi, ili prenosi prava intelektualne svojine vezana za navedeni materijal, osim kako su koproducenti odredili u ugovoru o koprodukciji.
4. Svaki koproducent je suvlasnik fizičke kopije originalnog negativa, ili drugog medija za snimanje u kome je urađena izvorna koprodukcija, što ne uključuje bilo kakva prava intelektualne svojine koja mogu biti uključena u pomenutoj fizičkoj kopiji, osim kako su koproducenti odredili u ugovoru o koprodukciji.
5. Kada je koprodukcija urađena na filmskom negativu, taj negativ se razvija u laboratoriji koju koproducenti zajednički odaberu, i u njoj se čuva, pod dogovorenim imenom.
6. Svaki koproducent ima pravo da zadrži po jednu kopiju originala prvog snimka kinematografskog dela, s tim da se na prava vezana za njegovo stvaranje i korišćenje primenjuju odredbe iz stava 1. i 2. ovog člana.
7. Ugovor o koprodukciji garantuje svakom od koproducenta zajedničko vlasništvo nad originalnim negativom slike i tona. Ugovor će sadržati odredbu da se ovaj negativ čuva na mestu koje koproducenti zajedno dogovore, i garantuje im slobodan pristup negativu.
8. Koproducenti su dužni da nakon proizvodnje filma, ili TV serije svakoj Strani daju po jednu titlovanu kopiju tog filma, ili TV serije.

Član 85

Pododbor za koprodukciju filmova i TV serija

1. U cilju efikasnog sprovođenja i primene ovog odeljka, ovim se ustanovljava Pododbor za koprodukciju filmova i TV serija, koji je sastavljen od predstavnika nadležnih organa Strana, i

kojim Strane zajednički predsedavaju (u daljem tekstu u ovom članu: Pododbor). Dužnosti Pododbora su:

(a) ocenjivanje i praćenje sprovođenja i primene ovog odeljka u pogledu koprodukcije filmova, ili TV serija;

(b) razmatranje pitanja vezanih za koprodukciju filmova, ili TV serija u cilju unapređenja trgovinskih odnosa između Strana i promovisanja efikasnog i transparentnog upravljanja njihovim procedurama za podnošenje prijave i za odobravanje statusa koprodukcije u skladu sa ovim odeljkom;

(v) predlaganje inicijativa za dalje promovisanje saradnje u oblasti proizvodnje filmova ili TV serija;

(g) izveštavanje Zajedničkog odbora o svojim nalazima i zaključcima razgovora; i

(d) izvršavanje drugih zadataka koje mu dodeli Zajednički odbor.

2. Aktivnosti Pododbora ne dovode u pitanje postojeće, ili buduće odnose između nadležnih organa Strana u okviru njihovih nadležnosti.

Dodatak uz Odeljak o koprodukciji filmova i TV serija

Predviđen u članu 75. stav 2.

Pravila postupka

1. Prijave za kvalifikaciju filma, ili TV serije za ostvarivanja povlastica koje daje status koprodukcije podnose se nadležnim organima najmanje šezdeset (60) dana pre početka snimanja, ili ključne animacije filma, ili TV serije. Nadležni organi će razmotriti prijavu u roku od mesec dana nakon što Strana sa najvećim procentom finansijskog doprinosa izrazi svoje mišljenje. Odluka se saopštava podnosiocima prijave u roku od 10 dana. Ako Strana sa najvećim procentom finansijskog doprinosa, kao i nadležni organ daju pozitivno mišljenje, smatra se da je odobren status koprodukcije.

2. Nadležni organi obaveštavaju jedni druge o svojoj odluci po bilo kojoj takvoj prijavi za odobrenje statusa koprodukcije u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja kompletne dokumentacije navedene u ovom dodatku.

3. Uz zahteve se obavezno prilažu sledeća dokumenta na engleskom jeziku:

(a) Dokaz o licencnim aranžmanima u pogledu prava intelektualne svojine bilo koje vrste, uključujući naročito autorska prava i srodna prava ("srodna prava" uključuju, između ostalog, producentiska prava za film, ili TV seriju, prava glumca, prava proizvođača fonograma i prava emitera), koja su uključena u koprodukciju, ili iz nje proizilaze, u meri koja je dovoljna da bi se ispunili ciljevi ugovora o koprodukciji, uključujući i aranžmane odobrenja za javno objavljivanje, distribuciju, emitovanje, prikazivanje preko interneta, ili na drugi način, i prodaju, ili iznajmljivanje fizičkih, ili elektronskih kopija koprodukcije na teritoriji zemalja Strana, ali i u trećim zemljama, uključujući i odobrenja koja se odnose na autorska i srodna prava u vezi sa bilo kojim

književnim, dramskim, muzičkim, ili umetničkim delima koja je podnosilac prijave adaptirao za svrhe koprodukcije;

(b) Potpisan ugovor o koprodukciji koji nadležni organi treba da odobre.

4. A. Ugovor o koprodukciji obavezno sadrži odredbe o sledećim pitanjima:

(a) naziv koprodukcionog filma, ili TV serije, čak i ako je privremen;

(b) ime pisca, ili lica odgovornog za adaptaciju teme, ako je uzeta iz književnog izvora;

(v) ime režisera (ako je potrebno, dozvoljena je sigurnosna klauzula za njegovu zamenu);

(g) budžet koprodukcionog filma ili TV serije;

(d) iznos finansijskih doprinosa koproducenta;

(đ) finansijske obaveze svakog producenta u pogledu procentualne raspodele troškova vezanih za razvoj, razradu, produkciju i post-produkcijske troškove do stvaranja prve montirane verzije;

(e) raspodela prihoda i profita, uključujući podelu, ili udruživanje tržišta;

(ž) odgovarajuće učešće koproducenta u bilo kojim troškovima koji premašuju budžet, ili u koristima od bilo koje uštede u troškovima proizvodnje;

(z) dodeljivanje prava intelektualne svojine u koprodukcionom filmu, ili TV seriji, uključujući vlasništvo autorskih prava autora i/ili nosilaca prava i njihovo licenciranje;

(i) klauzula ugovora kojom se konstatuje da odobrenje filma, ili TV serije, kojim se dobija pravo na povlastice po ugovoru, ne obavezuje nadležne organe Strana da dozvole javno prikazivanje filma, ili TV serije. Isto tako, u ugovoru moraju da se navedu uslovi finansijskog izravnjanja između koproducenta u slučaju da nadležni organi Strana ne dozvole javno prikazivanje filma, ili TV serije kod te Strane, ili u trećim zemljama;

(j) kršenje ugovora o koprodukciji;

(k) klauzula koja obavezuje glavnog koproducenta da izvadi polis osiguranja koja pokriva sve rizike produkcije;

(l) orijentacioni datum početka snimanja;

(lj) lista potrebne opreme (tehničke, umetničke ili druge) i osoblja, uključujući nacionalnu pripadnost osoblja i uloge koje će glumci igrati;

(m) vremenski plan proizvodnje;

(n) ugovor o distribuciji, ako je zaključen;

(nj) način na koji će koprodukcija nastupati na međunarodnim festivalima;

(o) druge odredbe koje traže nadležni organi.

B. Pored ugovora, nadležnom organu se obavezno dostavljaju sledeća dokumenta:

(a) sinopsis koprodukcionog filma, ili TV serije;

(b) obrada;

(v) pun tekst scenarija;

(g) spisak tehničkog i umetničkog osoblja koje proizvodi koprodukciju;

(d) biografiju režisera;

(đ) detaljan budžet i plan finansiranja;

(e) dokument o prenosu intelektualne svojine za komercijalnu upotrebu produkcije;

(ž) vremenski plan proizvodnje koprodukcionog filma, ili TV serije;

(z) državljanstvo osoblja i uloge koje će glumci igrati.

5. Koproducenti će obezbediti svu dodatnu dokumentaciju i informacije koje nadležni organi smatraju neophodnim za obradu prijave, za odobrenje statusa koprodukcije, ili da bi mogli da kontrolišu koprodukciju, ili izvršenje ugovora o koprodukciji.

6. Bitne odredbe u originalnom ugovoru o koprodukciji mogu da se menjaju samo uz prethodno odobrenje nadležnih organa.

7. Za zamenu koproducenta potrebna je prethodna saglasnost nadležnih organa.

8. Nadležni organi se obavezno obaveštavaju o učešću producenata iz treće zemlje u koprodukciji.

VIII Odeljak ZAVRŠNE ODREDBE

Član 86

Stupanje na snagu

Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana drugog meseca nakon prijema obaveštenja, diplomatskim putem, kojim se potvrđuje da su završene sve interne pravne procedure Strana predviđene radi njihovog stupanja na snagu.

KAO POTVRDU TOGA, dole potpisani, propisno ovlašćeni punomoćnici, potpisali su ovaj protokol.

Sačinjeno u Ankari, dana 30. januara 2018, u dva izvorna primerka na srpskom, turskom i engleskom jeziku, s tim da je tekst na svakom od ovih jezika jednako verodostojan. U slučaju neslaganja u tumačenju ovog protokola, merodavan je tekst na engleskom jeziku.

Za Republiku Srbiju Rasim LJAJIĆ, s.r. potpredsednik Vlade i ministar trgovine, turizma i telekomunikacija	Za Republiku Tursku Nihat ZEJBEKÇI, s.r. ministar ekonomije
---	---

Aneks I

LISTE POSEBNIH OBAVEZA

OBJAŠNJENJA

1. U identifikovanju pojedinih sektora i podsektora, gde je navedeno, CPC označava Centralnu klasifikaciju proizvoda kao što je navedeno u Zavodu za statistiku Ujedinjenih nacija, Statistička dokumenta, Serije M, Br. 77 CPC Privremene Centralne klasifikacije proizvoda iz 1991. godine. Poštanske/kurirske usluge su definisane u koloni odnosnog sektora ili podsektora. Telekomunikacione usluge u Listi posebnih obaveza Srbije su definisane u koloni odnosnog sektora ili podsektora. Finansijske usluge su definisane u skladu sa Odeljkom o finansijskim uslugama. CPC broj koji sadrži jednu zvezdicu "*" označava da je navedena usluga komponenta više agregirane CPC kategorije specificirane na drugom mestu u ovoj listi klasifikacije. CPC broj koji sadrži dve zvezdice "**" označava da je obuhvaćen deo sektora. "Ne obavezujemo se*" označava "nedostatak tehničke izvodljivosti".
2. Redosled sektora usluga, podsektora i aktivnosti u ovoj listi je u skladu sa Listom klasifikacije sektora usluga u dokumentu Svetske trgovinske organizacije MTN.GNS/W/120, od 10. jula 1991. godine.
3. Prava i obaveze koje proističu iz ovih listi neće imati efekat samo-izvršenja i na taj način ne prenose nikakva prava direktno na fizička ili pravna lica.
4. Ništa u ovim listama posebnih obaveza neće biti tumačeno na štetu izvršenja bilo koje mere u skladu sa procedurama spoljnotrgovinskog režima i carinskih procedura svake Strane u vezi sa robom, u skladu sa međunarodnim sporazumima koje je svaka Strana potpisala. U tom smislu, u vezi sa sektorima usluga, podsektorima ili aktivnostima gde bi uvoz i/ili izvoz robe mogao biti sastavni deo pružanja usluga, kao što su usluge distribucije, usluge održavanja i popravke, tehnička ispitivanja i usluge analize, svaka relevantna mera spoljne trgovine i/ili carinska mera će nastaviti da se primenjuje, čak i ako nije navedena, na usluge i pružaocima usluga iz druge Strane.

Listu posebnih obaveza možete pogledati [OVDE](#)

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Međunarodni ugovori".